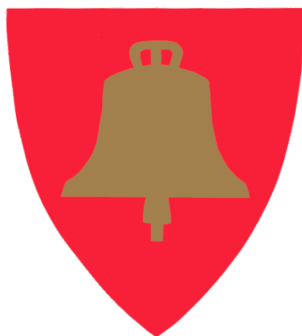

Tolga kommune

Budsjett 2016

og

Økonomiplan og Handlingsprogram 2016-2019

Kommunestyrets vedtak av 10. desember 2015

Foto: Sindre Riise

Innholdsfortegnelse

Rådmannens forord	s. 5
1. Mål, rammer, føringer, nye tiltak og vesentlige økninger i driftsutgiftene, forslag på tiltak for å skaffe nødvendig økonomisk handlingsrom	s. 8
1.1 Mål	s. 8
1.2 Rammer	s. 9
1.3 Føringer	s. 10
1.4 Nye tiltak og vesentlige økninger i driftsutgiftene	s. 13
1.5 Forslag på tiltak for å skaffe nødvendig økonomisk handlingsrom	s. 15
2. Utredningsoppgaver	s. 20
3. Beskrivelse av virksomhetsområdene (Tjenesteomfang og ressursinnsats, mål og resultatindikatorer, økonomisk ramme)	s. 22
3.1 Rådmann med stab og støtte	s. 22
3.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	s. 22
3.1.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 23
3.1.3 Mål og resultatindikatorer – kommunen overordnet	s. 24
3.2 Sektor – Samfunnsutvikling	s. 25
3.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats – samlet for sektoren	s. 26
3.2.2 Økonomisk ramme – samlet for sektoren 2016-2019	s. 26
3.2.3 Mål og resultatindikatorer – samlet for sektoren	s. 27
3.2.1 Samfunnsutvikling	s. 29
3.2.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	s. 29
3.2.1.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 30
3.2.2 Plan/teknisk	s. 31
3.2.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats	s. 31
3.2.2.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 31
3.3 Sektor - Oppvekst	s. 32
3.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats – samlet for sektoren	s. 33
3.3.2 Økonomisk ramme – samlet for sektoren 2016-2019	s. 33
3.3.3 Mål og resultatindikatorer – samlet for sektoren	s. 34

3.3.1 Tolga skole	s. 36
3.3.1.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 36
3.3.1.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 37
3.3.2 Vingelen skole og barnehage	s. 38
3.3.2.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 38
3.3.2.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 39
3.3.3 Kulturskolen	s. 40
3.3.3.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 40
3.3.3.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 40
3.3.4 Barnehagene	s. 41
3.3.4.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 41
3.3.4.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 42
3.4 Sektor - Velferd	s. 43
3.4.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats – samlet for sektoren	s. 44
3.4.2 Økonomisk ramme – samlet for sektoren 2016-2019	s. 44
3.4.3 Mål og resultatindikatorer – samlet for sektoren	s. 45
3.4.1 Helse	s. 48
3.4.1.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 48
3.4.1.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 49
3.4.2 Pleie og omsorg	s. 50
3.4.2.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 50
3.4.2.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 51
3.4.3 NAV	s. 52
3.4.3.1 Tjenestefumfang og ressursinnsats	s. 52
3.4.3.2 Økonomisk ramme 2016-2019	s. 52
3.5 Interkommunale samarbeid Tolga kommune inngår i	s. 53
4. Generelle rammebetingelser	s. 54
4.1 Befolkningsutvikling	s. 54
4.2 Økonomiske rammebetingelser	s. 54
4.2.1 Kommunesektorens samlede inntekter	s. 54
4.2.2 Skatt og rammetilskudd	s. 55
4.2.3 Eiendomsskatt	s. 55
4.2.4 Driftsinntekter	s. 55
4.2.5 Lønns- og prisvekst	s. 55
4.2.6 Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene	s. 55
4.2.7 Øvrige driftsutgifter	s. 56
4.2.8 Rente- og avdragsutgifter	s. 56

5. Investeringsprosjekter i perioden 2016-2019 **s. 57**

5.1 Investeringsprosjekter i 2016 **s. 57**

5.1.1 Ombygging – Tolga Omsorgstun – «Blåfløyen»	2016	s. 57
5.1.2 Ventilasjonsanlegg - Tolga Helsesenter	2016	s. 57
5.1.3 Oppgradering kommunale veier/infrastruktur	2016	s. 57
5.1.4 Oppgradering av bredbånd	2016	s. 57
5.1.5 Hovedplan – vann/avløp	2016	s. 57
5.1.6 Gatelys	2016	s. 57
5.1.7 Utbedringer kommunale boliger	2016	s. 57
5.1.8 Driftsovervåking – renseanlegg	2016	s. 57
5.1.9 Varmeovner – Vingelen kirke	2016	s. 57
5.1.10 Energisparingsprosjekt	2016	s. 58
5.1.11 Utbedringer – offentlige bygg	2016	s. 58
5.1.12 Heis – Tolga Helsesenter	2016	s. 58
5.1.13 Trafikksikkerhetstiltak – Vingelen	2016	s. 58

5.2 Investeringsprosjekter i 2017-2019 **s. 59**

5.2.1 Oppgradering av bredbånd	2017	s. 59
5.2.2 Hovedplan – vann og avløp	2017	s. 59
5.2.3 Gatelys	2017	s. 59
5.2.4 Utbedringer kommunale boliger	2017	s. 59
5.2.5 Dølmotunet – Restaurering av fjøstak	2017	s. 59
5.2.6 Varmeovner – Tolga kirke	2017	s. 59
5.2.7 Energisparingsprosjekt	2017	s. 59
5.2.8 Kommuneplanens arealdel	2017	s. 59
5.2.9 Tolgensli boligfelt – infrastruktur	2017	s. 59
5.2.10 Vingelen Rensepark – nytt basseng	2017	s. 60
5.2.11 Kommunehuset – nye systemer	2017	s. 60
5.2.12 Tolga Vannforsyning	2017	s. 60
5.2.13 Utbedringer kommunale boliger	2018	s. 60
5.2.14 Tak på Tolga kirke	2018	s. 60
5.2.15 Kommuneplanens arealdel	2018	s. 60
5.2.16 Tolgensli boligfelt – infrastruktur	2018	s. 60
5.2.17 Trafikksikkerhetstiltak – Tolga	2018	s. 60
5.2.18 Flerbrukshus/kulturhus	2019	s. 60
5.2.19 Garasje teknisk – nye porter	2019	s. 60

6. Vedlegg **s. 61**

6.1 Budsjettskjemaer **s. 61**

6.1.1 Driftsoversikt 2016-2019, budsjettskjema 1A	s. 61
6.1.2 Driftsoversikt 2016-2019, budsjettskjema 1B	s. 62
6.1.3 Investeringskjema 2016-2019, budsjettskjema 2A	s. 63
6.1.4 Investeringskjema 2016-2019, budsjettskjema 2B	s. 64

6.2 Gebyr og betalingssatser **s. 66**

Rådmannens forord

Det vil aldri bli nok penger i kommune-Norge til å dekke både de lovpålagte oppgavene kommunen har, og de ønsker og ambisjoner en lokalpolitiker har for kommunen og lokalsamfunnet sitt. For ikke å miste alle illusjoner tror rådmannen det er viktig at man setter fokus på å få mest mulig ut av de midlene man har, det være seg økonomiske eller kanskje aller helst den humane kapital en kommune besitter.

I 2015 har Tolga kommune jobbet med og fått vedtatt 4 veldig viktige styringsverktøy. Det er henholdsvis kommuneplanens samfunnsdel og styringsplattformer for sektorene: Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling. Disse peker retninger og gir føringer i forhold til satsinger og det fokus Tolga kommune har framover.

Den den nye kommuneplanen fremste fokus er at Tolga fortsatt skal være **«Et livskraftig lokalsamfunn»**.

For sektorene er det satt visjoner som det kan være verdt å nevne:

- Oppvekst: «Med røtter i fortiden, tro på framtiden og læring i fellesskap»
- Velferd: «Mestring i alle livsfaser»
- Samfunnsutvikling: «For et aktivt lokalsamfunn med hjerte for mat og kultur»

Ingen av disse fire styringsdokumentene er utarbeidet som skrivebordplaner. De er utarbeidet gjennom en lang prosess og med bred deltakelse og involvering. En prosess som har involvert politikere, tillitsvalgte og administrasjon. Kommuneplanen har selvsagt vært ut på høring. Forhåpentligvis har Tolga kommune nå planer som gjør oss godt rustet til å møte framtiden.

Planer er viktig, like fullt kan budsjettarbeidet oppfattes som brutalt. Det å forholde seg til at man har en ramme betyr av man må prioritere. Prioritere betyr å velge. Og velge betyr også å velge bort, eller kunne si at dette er godt nok.

I Norge har vi inntektssystem som har til mål å sette alle kommuner i stand til å kunne gi noenlunde likeverdige tjenester. Iallfall er det slik rent statistisk og teoretisk. Men faktum er at inntekter blir omfordelt. Det har vi glede av. Det er varslet en gjennomgang av inntektssystemet i 2016, men virkning fra 2017. Vi skal nok ikke forutsette det blir til gunst for kommuner som Tolga.

Men et inntektssystem som har til mål omfordele tar også opp i seg endringer raskt. Så raskt at man sjelden klarer å tilpasse driften like fort. Synker for eksempel elevtallet med 20 slår dette inn med kr 2 000 000,- i mindre overføringer innen denne kategorien.

Når kommunene starter med budsjettjobbing tar de fleste oftest utgangspunkt i konsekvensjustert budsjett. Det vil si budsjettet for innværende år justert for forventet lønn- og prisvekst, og med eventuelle ny tiltak og/eller oppgaver som har tilkommet/vedtatt i løpet av året. Når man ser at sammensetningen av innbyggerne sjelden er statisk er det ikke vanskelig å forstå at det fort blir et misforhold mellom inntekter og utgifter.

En forhenværende finansminister og nåværende fylkesmann i Hedmark sa engang at det er lurt å ha «pæng på bok». Selv om en kommunes oppgave ikke er å tjene penger, men å bruke dem er det både lurt og tvingende nødvendig å ha penger på bok. Det skjer alltid utforutsette

ting i løpet av et år som man må ha midler til utover det som er vedtatt. Tolga har over lang tid ikke greid å avsette tilstrekkelig til å ha en buffer på det nivået man burde hatt. Spesielt inn mot budsjett 2014 tok man tak for å kunne avsatte midler som vil gi et større handlingsrom og større sikkerhet gjennom penger på bok. Tiltak med litt effekt får som regel full effekt i år to. Så i 2015 skulle vi virkelig begynne å høste effekter av prosessen og de vedtak som ble gjort når budsjett for 2014 ble vedtatt. Slik skulle det ikke gå. Snarere ble 2014 et mareritt år rent økonomiske. Det dukket opp tunge tiltak som det måtte brukes betydelige midler på i løpet av året. Flere virksomheter kom også ut med betydelig merforbruk. Dette ført til at man gikk ut av 2014 med et merforbruk på i underkant av 2,4 millioner. Et merforbruk må dekkes i løpet av de to påfølgende år. Greier man ikke det havner med i ROBEK-registeret. Det betyr i enkelhet at fylkesmannen skal godkjenne låneopptak. Det året man allerede er inne i regnes som år en. Så allerede i april ble det foretatt en budsjettjustering for å kunne dekke inn merforbruket i løpet av årene 2015 og 2016. Så ved siden av å drive viktig planarbeid som skal peke mot framtiden har 2015 vært preget av helt nødvendig stram økonomisk styring.

Det å skaffe seg handlingsrom har hatt stor fokus i forhold til jobbing med budsjett 2016 og økonomiplan/handlingsplan 2016-2019. Men som tidligere har vi dessverre ikke full kontroll på uforutsette ting som kan skje også i 2016 og kommende år.

I år har man jobbet med budsjett sektorvis i tråd med de retningene styringsplattformene peker.

Oppvekst har over noen år nå blitt utfordret mest i forhold til å bidra til innstramming. Dette henger selvsagt sammen med stor nedgang i elevtallet. I mot 2016 er det Velferd som er blitt utfordret på å ta de største grepene. Selvsagt bidrar alle, men mest må det naturlig nok bli de de to sektorene som har rundt 80 % av midlene og ressursene.

Med det budsjettforslaget som foreligger mener rådmannen at det fortsatt skal kunne gis gode tjenester. Tolga kommune skal fortsatt også kunne være en attraktiv arbeidsgiver. Det sies ofte at det politiske handlingsrommet ikke er stort. Det er mulig. Det kommer an på hva man forventer. Det viktigste en kommune skal gjøre er å gi gode nok tjenester til sine innbyggere. Dit går de fleste midlene uansett kommune. Rådmannen mener at det ligger penger både til gode tjenester og det å kunne bedrive en aktiv samfunnsutvikling i budsjett. Alt er ikke kroner og øre, det er ikke minst den humane kapitalen kommunen besitter. Aktive, fremoverlente og utviklingsorienterte politikere og gode ansatte er uansett den viktigste faktoren både i forhold til tjenester og samfunnsutvikling. Dette har man i Tolga slik rådmannen ser det. I tillegg har man utviklet og investert i god samhandling. Det er også sentralt i forhold til å nå de mål man har satt seg og vedtatt.

I forslaget til budsjett og økonomiplan legges det fortsatt opp til en moderat investeringsramme. Flerbrukshus/kulturhus ligger inne siste år i økonomiplanperioden. En investeringsramme og låneopptak i den størrelsesorden som er antydnet vil måtte bety at man må velge bort noe annet driftsmessig for å få det til. Dette må avklare i løpet av 2016. At prosjektet ligger inn siste år i økonomiplanperioden har ingen økonomisk konsekvens for økonomiplan.

I løpet av 2016 skal landets kommuner ta stilling i forhold til kommunereformen. I Fjellregionen har man vedtatt å utrede en kommune bestående av alle de 6 Hedmarks kommunene i Nord-Østerdal og en utredning som beskriver konsekvensene av å opprettholde dagens kommunestruktur.

Tolga kommune – kommune med tæl

Fjellregionen jobber bra sammen på mange plan og områder. Det er ingen grunn til ikke å tenke mer samarbeid. Snarere tror rådmannen det er lurt å tenke både mer og ikke minst forpliktende samarbeid framover. Både Tolga kommune og Fjellregionen bør ha ambisjon om å være med å sette dagsorden og være en aktiv premissleverandør i forhold til kommunens rolle de neste 50 årene.

Rådmannen er av den oppfatning at det budsjettet som presenteres og foreslås er både realistisk og forsvarlig. Det ligger til rette for at virksomhetene skal kunne få drive dagens aktivitet innenfor realistiske, men dog stramme rammer.

Rådmannen er opptatt av hvordan ting blir kommunisert og fremstilt. I disse budsjettider er det vanskelig å unngå og ikke kom bort i ordet kutt. Med det inntektssystemet vi har i Norge og som er omtalt tidligere er det både mer presist og riktig å si at vi bedriver tilpasning og ikke bare kutter. At det kan oppleves slik er noe helt annet. Og ikke minst kommuniserer det noe helt annet. Forslag på budsjett og økonomiplan er i all hovedsak en tilpasning av aktivitetsnivået i forhold til de faktiske realiteter og behovet for å skaffe seg et helt nødvendig økonomisk handlingsrom.

Budsjettet for 2016 legger etter rådmannens syn et godt grunnlag for å kunne gi gode tjenester, skape nye muligheter og spennende utfordringer både politisk og administrativt. Forslag på gebyr og betalingssatser er en integrert del av dette budsjettforslaget.

Tolga kommune har gode og dyktige medarbeidere. Disse yter stor innsats og innehar unik kompetanse. De er kjernen, hjerte og hjernen i en organisasjon som leverer gode tjenester kontinuerlig.

Tolga den 19. november 2015

Stein Halvorsen
Rådmann

NB!

Budsjettdokumentet fremstår slik det ble lagt framlagt fra rådmannen, men er rettet opp i forhold til de endringer kommunestyret gjorde i sitt budsjettvedtak 10. desember 2015.

1. Mål, rammer, føringer, nye tiltak og vesentlige økninger i driftsutgiftene, forslag på tiltak for å skaffe nødvendig økonomisk handlingsrom

1.1 Mål

Kommuneplanens samfunnsdel for 2015-2027 er et overordnet styringsdokument for kommunens aktiviteter. Det vises i det etterfølgende til kommunens visjon, overordnede mål og delmål.

Visjon: *Tolga kommune med tæl.*

Spesielle satsinger: Folkehelse og omdømme

Det den nye kommuneplanen fremste fokus er at Tolga fortsatt skal være «**Et livskraftig lokalsamfunn**».

Satsingene er kort oppsummert følgende:

- Identitet og tilhørighet
- Bolyst og attraktivitet
- Næringsutvikling
- Del av en region
- Kommunale tjenester
- Arealstrategier

Hvert satsingsområde er angitt med å si noe:

- Vi vil
- Slik gjør vi det

Kommuneplanen danner igjen rammen og gir føringen for andre planer. Tre andre planer også vedtatt denne høsten blir sammen med kommuneplanen kommunens fremste styringsdokumenter.

Disse tre planene er:

- Sektorplan for Oppvekst
- Sektorplan for Velferd
- Sektorplan for Samfunnsutvikling

Kommuneplanen og sektorplanene er retningsgivende for arbeidet både i de politiske organ og kommunens administrasjon. Tiltak og mål i økonomiplanen, årsbudsjettet og sektorplaner skal speile det som er trukket opp som mål i kommuneplanen og sektorplanene.

1.2 Rammer:

Drift

Årsbudsjett 2016 – økonomiplan/handlingsprogram 2016-2019

Vedlegg 6.1.1 og 6.1.2

Investeringer

Investeringsramme for perioden 2016-2019

Vedlegg 6.1.3 og 6.1.4

Faste stillinger

Rådmannen er delegert myndighet til å opprette og nedlegge stillinger innenfor budsjettets rammer. Ved ledighet i hjemler skal det før det lyses ut igjen drøftes med rådmann. Det samme gjelder ved mulig opprettelse av stillinger.

Betalingssatser for 2016

Forslag på kommunale betalingssatser for 2016 er innarbeidet som en integrert del av budsjettforslaget.

For VAR-området foreslås en økning i satsene slik: Avløp 5 %, vann 30 %, slam 0 % og renovasjon 0 %.

Eiendomsskatt for 2016

Eiendomsskatt for 2016 utskrives med 7 promille. Bunnfradraget er satt til kr 100 000,-. Det er vedtatt en reduksjonsfaktor på 0,7.

Fullmakter

Rådmannen gis myndighet til å overføre midler mellom virksomhetsområdene og rammene når dette kun har regnskapsmessig betydning.

Foto: Sindre Riise

1.3 Føringer

Bakgrunnsteppe/ramme:

Vi har med oss et merforbruk fra 2014 på kr 2 370 000,-
Ble bestemt dekket inn som følger i k-sak 24/15:

- 2015: kr 750 000,-
- 2016: kr 1 620 000,-

Føringer, rammer og videre prosess – drøftet i formannskapet 14. oktober:

- Det er oppsatt en tidsplan for arbeidet som er fulgt.
- Rådmannen foreslår at det legges som en føring at mer av merforbruket dekkes inn i 2015 om det viser seg at det lar seg gjøre (men i forslaget til budsjett tas det høyde for at kr 1 620 000,- må dekkes). Kan mer dekkes inn når regnskapet gjøres opp kommer dette som en styrking av budsjettet for 2016.
- Avsetning til fond (3 %)
- Kommunestyret har vedtatt ny kommuneplan (samfunnsdel) + styringsplattformer. Retning og satsinger her er førende for rådmannen når forslag til budsjett fremmes.
- Eget kveldsmøte (opplæring) budsjett for kommunestyret gjennomført 26. oktober.
- I kommunestyremøte 29. oktober ble foreløpig skisserte rammer for budsjett og økonomiplan/handlingsprogram presentert. Det ble lagt opp til en drøfting og dialog rundt dette. Ved siden av kommunestyret var tillitsvalgte og ledere inviteres inn. Viktig arena i forhold til å ivareta trepartssamarbeidet.
- Veksten i lånerammen skal ikke være vesentlig høyere enn det som allerede ligger i økonomiplanen.

Annet forhold som gir føring og er styrende for arbeidet med forslag til budsjett 2016 og økonomiplan/handlingsprogram 2016-2019:

- Vedtatt – kommuneplan – samfunnsdel
- Vedtatte – styringsplattformer – Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling
- Utredningsoppgaver og investeringsprosjekt ble diskutert i formannskapet 5. november

Tolga kommune – kommune med tæl

Tidsskjema – budsjettjobbing – høsten 2015:

Tidspunkt	Aktivitet	Ansvar	Merknad
16.09	Jobbing med budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 i ledermøte	V-ledere/ sektorleder Økonomisjef Rådmann	Jobbing sektorvis med hovedfokus på mål- og resultat med utgangspunkt i styringsplattformene. Det skal også jobbes med investeringsbudsjett og utredningsoppgaver. Hva blir rammene vi skal jobbe ut fra?
23.09	Virksomhetene/sektorene leverer lønsskjema til økonomikontoret	V-ledere/ sektorleder	
29.09	Drøftingsmøte med tillitsvalgte	Rådmann	Si litt om prosess, rammer og føringer
01.10	Økonomikontoret sender ut budsjetttabeller til virksomhetene/sektorene	Økonomisjefen	Ut fra tabellen vil det fremgå budsjett 2015, forbruk pr 1. oktober, samt to tabeller som skal brukes for 2016.
10.10	Virksomhetene/sektorene skal ha forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019	V-ledere/ sektorleder	En tabell skal legges inn i forhold til konsekvensjustert budsjett og en annen skal ta høyde for en redusert ramme på 5 %. Dette utarbeides sektorvis. Føringer ligger i økonomiplanen og de plattformene som er vedtatt.
14.10	Drøfting av rammer og prosess i kommunestyret	Ordfører Rådmann	
10.10-21.10	Budsjettmøter mellom v-ledere/sektorleder og økonomisjef og rådmann	V-ledere/ sektorleder Økonomisjef Rådmann	
26.10	Opplæring i budsjett	Ordfører Rådmann	Det gis en kort innføring for nytt kommunestyre i budsjettarbeid, dets oppbygging og innhold. Kveldsmøte på Tolga skole kl. 19.30
27.10	Drøfting av budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 i ledermøte	V-ledere/ sektorleder Økonomisjef Rådmann	

Tolga kommune – kommune med tæl

27.10	Drøftingsmøte med tillitsvalgte	Rådmann	Si litt om hva som ligger i det foreløpige forslaget
29.10	Møte med nytt kommunestyre Tillitsvalgte + v-ledere deltar (trepartssamarbeid)	Ordfører Rådmann	Rammene for årets jobbing med utgangspunkt i det som ligger i økonomiplan, kommuneplanen og styringsplattformen
05.11	Drøfting av investering og utredningsoppgaver	Ordfører Rådmann	
10.11	V-ledere/sectorleder må ha et siste forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 budsjett og økonomiplan klart	V-ledere/ sectorleder	
11.11	Drøfting av budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 i ledermøte	V-ledere/ sectorleder Økonomisjef Rådmann	
19.11	Drøftingsmøte med tillitsvalgte	Rådmann	Si litt om hva som ligger i det endelige forslag til budsjett og økonomiplan
19.11	Forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 sendes ut fra administrasjonen	Rådmann	
26.11	Formannskapet behandler forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019	Formannskapet	
26.11-09.12	Formannskapets forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 ute på høring	Ordfører	
10.12	Kommunestyret behandler forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019	Kommunestyret	

1.4 Nye tiltak og vesentlige økninger i driftsutgiftene

Rammene for områdene er lagt inn med kjent lønn. Det er også budsjettetert i forhold til forventet lønnsoppgjør i 2016.

Driftsrammen legges inn med de tiltak som foreslås for å skaffe nødvendig økonomisk handlingsrom skissert i pkt: 1.5.

Nedenfor gis en oversikt over de tiltak som er vedtatt eller forhold som påvirker budsjettet og økonomiplanen i betydelig grad.

Der dagens ramme er økt utover det som anslås som normal prisstigning er dette også synliggjort under.

Tiltak	Virksomhet	Økonomi	Merknad
Bistand i forhold til taksering eiendomsskatt	Sektor Samfunnsutvikling	200 000,-	For å gjøre en taksering på linjer og master trengs ekstern bistand.
Vedlikehold bygg	Sektor Samfunnsutvikling	100 000,-	Posten til vedlikehold er for lav i forhold til den bygningsmassen man faktisk har.
Kjøp av tjeneste – Skatteoppkrever	Rådmannen stab og støtte/ Økonomikontoret	295 000,-	På grunn av reduksjon i stilling på økonomikontoret (AFP) trengs den ressurs i forhold til skatteoppkreverfunksjonen. Det er konkludert med at vi får mest her gjennom å inngå et samarbeid med Røros kommune. Også kommunene Os og Holtålen inngår i dette samarbeidet.
Lærling	Hele organisasjonen	300 000*	Det er viktig å ta imot lærlinger. Vi trenger både det i forhold til rekruttering og det gi et tilbud om lærlingeplass til ungdommer. En plass koster i år 1 ca. kr 150 000,-. En lærlingeplass er forbeholdt flytninger

Tolga kommune – kommune med tæl

			og dekkes gjennom bruk av midler fra flyktningefondet.
Legehjemmel	Sektor Velferd/ Helse	250 000,-	Skal Tolga nå både intensjonen i plattform for Velferd og det å kunne rekruttere leger er det behov for å ha 2,0 hjemler. Gjennom dette er det også mulig å fa solgt en liten del av en stilling. Kostnadsøkningen er liten i forhold til den faktiske gevinsten.
Kulturarv	Sektor Samfunnsutvikling	25 000,-	Kommunens bidrag i forhold til å ta del i midler gjennom Uthus-prosjektet.
Bruk av barnehage tilbud i annen kommune	Sektor Oppvekst/ Barnehagene i Tolga	100 000,-	Kommunen må betale for at noen bruker privatbarnehage tilbud i annen kommune.
Totalt		1 270 000,-	

*Kr 150 000,- dekkes fra flyktningefondet.

1.5 Forslag på tiltak for å skaffe nødvendig økonomisk handlingsrom

I økonomiplanen lå det for 2015 inne en avsetning til fond på ca. kr 1 000 000,-. Kr 737 000,- til generelt disposisjon og kr 300 000,- til disposisjon næring.

Merforbruket til Tolga kommune i 2014 på kr 2 370 000,- må dekkes inn i løpet av 2015 og 2016. For 2015 er det vedtatt å inndekke kr 750 000,- Det betyr at det gjenstår kr 1 620 000,- som må dekkes inn i 2016.

Skulle det vise seg at man kan dekke inn mer når regnskapet for 2015 framlegges er det selvsagt mulig. Dette vil da i så bidra positivt i forhold til å kunne avsette mer i 2016 enn det forslag til budsjett legger opp til.

Til avsetning utover det å dekke inn et merforbruk på kr 1 620 000,- i 2016 foreslås det at det avsettes ca. kr 1 900 000,- til fond. Fordelt på kr 1 630 000,- til generelt disposisjonsfond og kr 300 000,- til disposisjonsfond næring.

Sektor/Virksomhets område	Tiltak med beskrivelse	Effekt i 2016 (kr)	Effekt i 2017 (kr)	Konsekvens	Annen kommentar
RÅDMANNENS STAB OG STØTTE					
Politikk	Ikke valg + noe annet	110 000,-		Ingen utover sparte midler.	
Stab og støtte/ Servicetorget	Litt vakanse på våren	75 000,-		Takler dette gjennom omdisponering av folk.	
Stab og støtte/ Økonomi-kontoret	Redusert stilinger AFP og omsorgspermisjon	200 000,-	200 000,-	Betyr at man må kjøp noe tjeneste. Det blir i forhold til skatteoppkrever-funksjonen .	
Stab og støtte/ Folkehelse	Noe reduserte midler på aktivitetsstøtte	25 000,-	25 000,-	Ingen store.	
Felleskostnader	Noe ned på «Flytt hit»	20 000,-	20 000,-	Ingen store.	
OPPVEKST					
Oppvekst/ Barnehage	Benytte grunnbemanningen i barnehagene til styrking – avhengig av antall barn pr dag.	100.000,- - 150.000,-	100.000,- -150.000,-	Ytterligere reduksjon kan føre til at barnehageloven og opplæringsloven brytes.	Inntil 2,6 årsverk trengs for å dekke opp behovet for styrking – både i 2015 og 2016. Barnetallet i barnehagen bestemmer hvor mye av grunnbemanningen som kan benyttes.

Tolga kommune – kommune med tæl

Oppvekst/ Lyngbo barnehage	10 % reduksjon av stilling pga. en ansatt blir pensjonist	50 000,-	50 000,-	Ingen store konsekvenser	
Oppvekst/ Vingelen skole og barnehage	Økte inntekter på SFO	70 000,-	70 000,-	Beholde lav/lik bemanning, selv om antallet barn har økt betraktelig.	
Oppvekst/ Vingelen skole og barnehage	Redusere timer til to-lærer på skolen – 30 % lærer. Redusere timer med assistent på småtrinnet 25 %	120 000,- 80 000,-	120 000,- 80 000,-	Elevtallet økte med 11 elever, fra 41 til 52 høsten 2015.. Et stort kull begynte på 1.trinn. I plattform for oppvekst er et av hovedsatsningsområdene «Tidlig innsats». Med en reduksjon i lærerressurs på 30 % og assistent 25 % vil muligheten for to-lærer i enkelttimer forsvinne.	
Oppvekst/ Kulturskolen	Øke salg eksternt	100 000,-		Omlegging av arbeidsoppgaver til ansatte som utøver tjenester til grunnskole for å opprettholde riktig kompetanse til kulturskoleundervisning.	Det arbeides for høyere salg eksternt, men pr dato usikre momenter.
Oppvekst/ Tolga skole	Fratredelse og utleie uten å erstatte	1 000 000,-	1 000 000,-	Reduksjon av stillinger uten erstatning. Naturlige avganger. Mindre lærertetthet. Har da 500 timer som er lovpålagt i forhold til oppdekking pr. klasse, §5.1 , §5.3 og §2.8(25% flerspråklige elever) Pr. 1. august har vi en ressurs i personalet på ca. 460 timer. Det	

Tolga kommune – kommune med tæl

				kompeniserer ved å arbeide mer i grupper. Redusere funksjonen spes.ped og sos.ped ved å overføre mye av arbeidet til rektor og as. rektor.	
Oppvekst/ Lyngbo og Knutshauåen	Redusert bemanning	200 000,-	400 000,-	Færre barn i barnehagene i sentrum høsten 2016.	
Oppvekst/ Barnehagene	Ekstra foreldrebetaling	+50 000,-	+50 000,-	Øker til statsbudsjettets makspris.	
Oppvekst/ Tolga skole	Statstilskudd	+100 000,-		Økning i forhold til refusjon videreutdanning lærere.	
Oppvekst/ Skoler felles	Reduserte utgifter barnevern - skoleutgifter	150 000,-	150 000,-	Nye tiltak gir redusert utgift.	
Oppvekst/ Vingelen skole og barnehage	Reduksjon stilling lærer evt assistent	50 000,-		Må se an fra høsten 2016 hvor reduksjonen i lønnsutgifter kan tas, bl.a når antall brukere på SFO er klart.	
Oppvekst/ Kulturskolen	Økt salg	100 000,-		Salg av tjenester til Alvdal kommune (virksomhetsleder)	
VELFERD					
Velferd/ NAV	Diverse innsparing: (innkjøp flyktningetjenesten, Ekstrahjelp, Opplæring/kurs, Kjøregodtgjørelse Friplass skole/barnehage)	110 000,-	110 000,-	Friplass barnehage ikke aktuelt på grunn av endring i betalingssatser/lovverk her.	
Velferd/ NAV	Meskano/VTA	30.000,-	30.000,-	Etter antallet på VTA, kan variere etter søknad.	
Velferd/ NAV	Sosial hjelp	260 000,-	260 000,-	Jobber langsiktig med overgang til arbeid, aktivitet og sjølforsørgelse.	
Velferd/ Helse	Reduksjon helsesekretær/sykepleier 40 % (vakant nå)	240 000,-	240 000,-	Fare for slitasje på medarbeidere på enkelt dager. Utfordring med ferieavvikling.	
Velferd/ PLO	Felles bemanning og arbeidslister ved PLO. Ny grunnturnus skrives.	1 400 000,-	1 400 000,-	Reduseres med ca. 2,5 årsverk. Ingen	

Tolga kommune – kommune med tæl

	Ikke ansette igjen i alle vakante vikarstillinger			oppsigelser. Positivt: Mer fleksibel bruk av ansatte, bruke ressursene der de trengs Negativt: Mindre folk totalt sett på jobb gjennom uka og året, mer sårbar, mer utfordring for ansatte, mer å holde oversikt over- faglig utfordring.	
SAMFUNNS-UTVIKLING					
Samfunnsutvikling/ Samfunnsutvikling	Utprøving av ny tilsynsordning for svømmehallen legges på is.	11 000,-	11 000,-	Vi vil være like sårbar, med fortsatt kun en tilsynsvakt/ renholder for hele bygget.	
Samfunnsutvikling/ Samfunnsutvikling	Skrue ned drifta til et minimum i Vidarheim.	80 000,-	80 000,-	Dagens faste leietaker(e) må flyttes til andre egnede lokaler. Temperatur settes ned til 10 grader, kan økes til dagens nivå i løpet av et døgn ved utleie. Fortsatt utleie til arrangement. Vask etter behov.	
Samfunnsutvikling/ Samfunnsutvikling	Kun midler til de regionale stillingene og leie av lokaler Bunåva og Tolga handelssenter	20 000,-	20 000,-	Ingen ressurser til egne driftstiltak.	
Samfunnsutvikling/ Samfunnsutvikling	Justert refusjon på Nord-Østerdal Musiker	9000,-	9000,-	Økning i refusjons-inntektene fra de andre kommunene i ordningen.	
Samfunnsutvikling/ Samfunnsutvikling	Justert leieinntekter i Allaktivitetshus	5000,-	5000,-	Økning i lokalleie.	

Kommentarer:

Det ble gjort en budsjettjustering i april 2015. De tiltak som hadde effekt utover 2015 er videreført inn med effekt i 2016.

Inn mot 2015 var det mål om og avsette ca. kr 3 000 000,-. Vi kom ikke dit for 2015. Rådmannen fant da det ikke verken forsvarlig, realistisk eller formålstjenlig. Det gjaldt ikke

minst i forhold til den OU-prosessen som skulle kjøres i forhold til å skaffe en bærekraftig og robust drift, forvaltning og utvikling av Tolga kommune for framtiden.

I forslag til budsjett 2016 og økonomiplan/handlingsprogram 2016-2019 mener rådmannen at vi tilnærmet er i mål i forhold til de ambisjoner som ble satt inn mot jobbing med budsjett 2015. Dog vil kanskje en del av de foreslåtte avsatte midlene for 2016 gå til å inndekke merforbruket fra 2014. Men man vil uansett fra 2017 kunne ha den reell avsetningen på mellom kr 2 000 000,- og kr 3 000 000,-. Dette er etter rådmannens vurdering helt nødvendig for å kunne skaffe seg handlingsrom og bygge opp et fond av en størrelse vi er avhengig av. I løpet av 3-5 år bør Tolga kommune etter rådmannens vurdering minimum ha et fond på ca. 10 000 000,-

Så vet vi av smertelig erfaring at utforutsette ting kan skje. Dette er det dog ikke mulig å garantere seg mot. Gjennom OU-prosessen og jobbingen med styringsplattformene har man etter rådmannen syn bygget seg mer robusthet for også å kunne takle endringer og uforutsette hendelser.

En avsetning årlig på mellom kr 2 000 000,- og kr 3 000 000,- vil innebære et nettodriftsresultat på ca. 3 %. Det er over det Teknisk beregningsutvalg (TBU) angir i forhold til anbefalt netto driftsresultat. Det var i mange år 3 %, men ble i 2014 endret til 1,75 %.

Det er å anmerke at de totale lønnskostnader reduseres med kr 1 150 000,- fra 2015 til 2016. Da er også forventet lønnsvekst iberegnet i denne summen. I fjor var det anslått at økt lønn utgjorde over kr 3 000 000,- til tross for reduksjon i stillinger.

2. Utredningsoppgaver

Skal beskrive de utredningsoppgaver som skal gjennomføres for 2016. Skal si noe om omfanget, kvalitet, tidsperspektiv og ansvar. Skal være realistisk i forhold til kapasiteten kommunen har i forhold til å gjennomføre.

Tiltak	Beskrivelse	Tidsfrist	Ansvar
Organisasjonstilpasning	Sette i drift det som er vedtatt gjennom kommuneplanen og styringsplattformer. Jobbing gjennom administrasjonsutvalget	01.06.15	Rådmann/ Administrasjons- utvalget
Kommuneplan planstrategi	Nytt kommunestyret skal innen 1 år etter konstitueringen vedta kommunal planstrategi. Skal si noe om hvilke planer som skal rulleres de neste 4 årene	Planen sluttbehandles i juni 2016	Sektor Samfunnsutvikling/ Rådmann
Kommunereformen	Alle kommunestyrer i landet skal innen 1. juli 2016 ta stilling og drøfte alle de forhold kommunereformen legger opp til	Vedtak i kommunestyret i juni 2016	Ordfører/Rådmann Regionrådet
Ny barnehage – Tolga sentrum	Utrede mulig ny felles barnehage i Tolga sentrum. Arbeidet organiseres gjennom jobbing i en komite. Komiteen settes sammen for dekke trepartssamarbeidet	01.09.16	Sektor Oppvekst
Mottak av flyktninger	Hvordan skal Tolga jobbe med mottak, integrering og inkludering av flyktninger framover? Hvor mange skal vi ta imot, hvordan skal vi ta imot og hvem skal ta imot? Valg med et langsiktig perspektiv viktig. Kjøres som en komiteoppgave	01.06.16	NAV
Samfunnsutvikling	Med utgangspunkt i den vedtatte styringsplattformen jobbe videre med å dimensjonere	01.09.16	Sektor Samfunnsutvikling

Tolga kommune – kommune med tæl

	oppgaveporteføljen for denne sektoren og hente gevinster gjennom redusert bemanning. Komiteoppgave/politisk deltakelse i jobbingen.		
Bredbånd	Hvordan sikre bredbåndstilgang i alle deler av kommunen. Se på ulike strategier og finansieringsløsninger.	01.05.16	Utviklingssjefen
Vidarheim/Flerbrukshus	Se på kortsiktig løsninger for utbedring og bruk av Vidarheim sammen med brukerne av bygget, Forberede endelig avgjørelse is ak 12/15 «skisseprosjekt idrettshall/kulturhus» og videre status for Vidarheim. Saken må sees i sammenheng md hva som er økonomisk mulig å realisere og om mulig samlokalisering av barnehagene i tolga sentrum kan sees opp mot dette. Oppgaven gjennomføres som en komiteoppgave.	01.11.16	Rådmann/ordfører

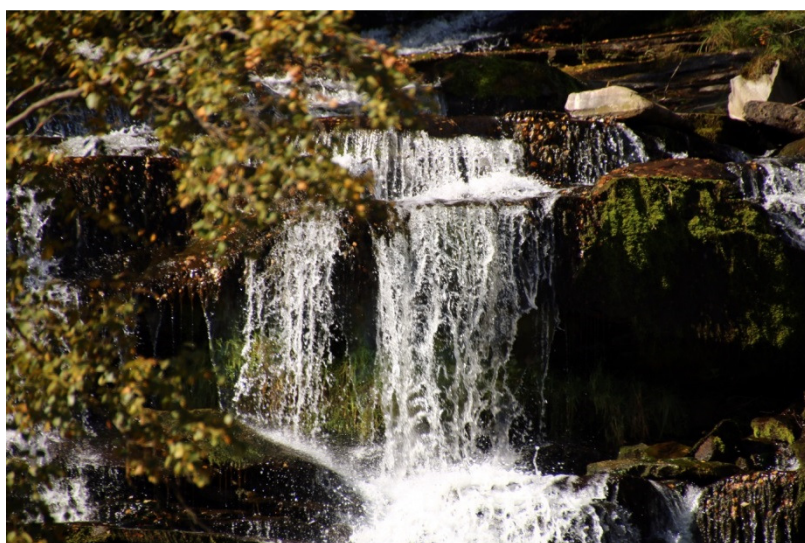

Foto: Sindre Riise

3. Beskrivelse av virksomhetene

3.1 Rådmann med stab og støtte

Foto: Sindre Riise

3.1.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Ressursinnsats	Årsverk
Rådmann	1,0
Rådgiver	0,55
Personal	1,4
Servicetorget	4,1
Økonomi	2,6
Folkehelse	1,0
Sum	10,65

3.1.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	7 575				8 238	8 055	8 425
Sum driftsutgifter	1 450				885	885	1 616
Sum utgifter	9 025				9 123	8 940	10 041
Sum inntekter	-1 225				-1 539	-1 539	-1 792
Netto ansvar	7 800	7 835	7 835	7 835	7 584	7 401	8 249

Foto: Sindre Riise

Tolga kommune – kommune med tæl

3.1.3 Mål og resultatindikatorer for Rådmannens stab og støtte – samlet

Verbal beskrivelse av mål	Målemetode/indikator	Forrige resultat / Gj snitt Kommune-gruppe 05	Tallfesting av mål for budsjettåret 2016	Mål innen utgangen økonomiplan-perioden 2019
Medarbeidernes opplevelse av: Mestrings-orientert ledelse (ledelsen legger vekt på å gjøre medarb. best mulig ut fra den enkeltes forutsetninger)> 4,0	Medarbeiderundersøkelser KS «10-FAKTOR» Snittverdier pr faktor i medarbeidernes besvarelser. Skala 1-5 (5 best). Snittverdi over 4,0 er bra, over 4,5 er særdeles bra.	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Medarbeidernes opplevelse av: Fleksibilitetsvilje (egen villighet til å være fleksibel på jobb) fleksibel)>4,0	Medarbeiderundersøkelser KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Medarbeidernes opplevelse av: Mestringsklima (kultur for samarbeide og å gjøre hverandre gode)> 4	Medarbeiderundersøkelser KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Netto lånegjeld i kroner pr innbygger < Gj sn Kgr 05	KOSTRA-tall	47.387/ 61.093 (2014)	< Gj sn Kgr 05	< Gj sn Kgr 05
Netto driftsresultat i prosent av brutto inntekter >2	KOSTRA-tall	- 1,9/ 1,4 (2014)	>1,75	>2,5
Sykefravær ansatte i prosent < 5 %	Fraværstatistikk	5,9 (2014)	< 5,5	< 5,5

3.2 Sektor – Samfunnsutvikling

Under Sektor – Samfunnsutvikling inngår følgende virksomheter:

- Samfunnsutvikling
- Plan/teknisk

Samfunnsutvikling synliggjør det store omfanget av tjenester som området omfatter.

Nærhet og god intern samhandling skaper mange «smådriftsfordeler», i form av stor nærhet til bruker, og ved effektiv tjenesteytelse internt. I arbeidet med å utvikle en attraktiv bo- og næringskommune, er et velfungerende tjenestetilbud og en god fysisk infrastruktur en forutsetning.

Samfunnsutvikling, bestående av teknisk, plan, kultur, utvikling og landbruk, skal bidra til:

- *Optimal samhandling mellom fagområdene*
- *Helhetlig samfunnsutvikling og omdømmebygging*
- *Effektiv, helhetlig og samordnet tjenesteutøvelse*

Hovedmålsettingen er å bidra til et aktivt lokalsamfunn med fokus på Tolga som god bokommune, med en fremtidsrettet verdiskaping basert på natur- og kulturgitte forutsetninger.

«For et aktivt lokalsamfunn med hjerte for mat og kultur»

Ut fra debatten rundt kommuneplanens samfunnsdel er det valgt tre hovedfokusområder:

- *Aktivt lokalsamfunn*
- *God bokommune*
- *Verdiskaping.*

Samfunnsutvikling har oppgaver knyttet til drift, forvaltning og utvikling.

Tolga kommune – kommune med tæl

3.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele samfunnsutvikling

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsledere	2,0
Landbruk	1,7*
Næring/utvikling	1,0
Kultur	2,3
Gards og slektshistorie	0,5**
Drift	7,0
Forvaltning	1,0
Renhold	7,5
Miljøvern	0,2***
Sum	23,2

* 0,2 ligger i servicetorget

** Prosjekt i perioden 11.11.2013 – 01.06.2016

*** I 2016 prioriteres denne ressursen inn mot eiendomsskatt

3.2.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	13 130				12 563	12 813	9 257
Sum driftsutgifter	13 002				12 509	11 435	18 685
Sum utgifter	26 132				25 072	24 248	27 942
Sum inntekter	-7 512				-7 489	-7 489	-15 476
Netto ansvar	18 620	18 620	18 620	18 620	17 583	16 759	12 466

Tolga kommune – kommune med tæl

3.5.4 Mål og resultatindikatorer – samlet for sektoren

Verbal beskrivelse av mål	Målemetode/indikator	Forrige resultat / Gj snitt Kommune-gruppe 05	Tallfesting av mål for budsjettåret 2016	Mål innen utgangen økonomiplan -perioden 2019
Medarbeidernes opplevelse av: Mestrings-orientert ledelse > 4,0	Medarbeiderundersøkelse KS «10-FAKTOR» Snittverdier pr faktor i medarbeidernes besvarelser. Skala 1-5 (5 best). Snittverdi bør ligge over 4 og helst rundt 4,5.	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Medarbeidernes opplevelse av: Fleksibilitetsvilje (villighet til å tilpasse seg, være fleksibel) > 4,0	Medarbeiderundersøkelse KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Medarbeidernes opplevelse av: Mestringsklima (lære, utvikle seg, gjøre hverandre gode) > 4	Medarbeiderundersøkelse KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Redusert saks-behandlingstid innenfor hele sektoren	Registreringer. Forventningsavklaring. Svarbrev.	8-12 uker	4 uker + Foreløpig svarbrev for lengre saks-behandlingstid	4 uker + Foreløpig svarbrev for lengre saks-behandlingstid
Økt bruk av og tilfredshet med tilbudet i fritidsklubben	Registreringer. Brukerundersøkelse. Tilpasning til andre organisasjoners aktiviteter.	13,6 % (15 personer) av samlet bruker-gruppe (110 (80))	15,4 % (17 personer) av samlet bruker-gruppe (110 (80))	18 % (20 personer) av samlet bruker-gruppe (110 (80))
Vurdering og forventnings-avklaring av servicenivået innenfor landbruk, teknisk og bibliotek	Brukerundersøkelser.	Ny undersøkelse		
Økt utlån til voksne	KOSTRA-tall Voksenlitteratur, bokutlån voksenlitteratur pr innbygger 14 år og over	4,3/ 1,9 (2014)	>4,5	>4,5
Holde seg innenfor gitt	Avvik fra budsjett >100=overforbruk	100,15 %	< 100 %	< 100 %

Tolga kommune – kommune med tæl

budsjettramme	Regnskap			
---------------	----------	--	--	--

Foto: Sindre Riise

3.2.1 Samfunnsutvikling

Foto: Sindre Riise

3.2.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Virksomhetsleder – Eivind Moen	1,0
Landbruk/næring	1,7*
Miljøvern	0,2**
Kultur	2,3
Utviklingssjef	1,0
Gards- og slektshistorie	0,5***
Sum	6,7

* 0,2 ligger i servicetorget..

** I 2016 prioriteres denne ressursen inn mot eiendomsskatt

*** Prosjekt i perioden 11.11.2013 – 01.06.2016

Tolga kommune – kommune med tæl

3.2.1.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	4 175				4 097	4 097	4 206
Sum driftsutgifter	3 880				3 926	3 926	10 018
Sum utgifter	8 055				8 023	8 023	14 224
Sum inntekter	-3 333				-3 424	-3 424	-9 600
Netto ansvar	4 722	4 722	4 722	4 722	4 599	4 599	4 624

Foto: Sindre Riise

3.2.2 Plan/teknisk

Foto: Sindre Riise

3.2.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Virksomhetsleder – May Irene Arnevik Løseth fra 01.01.14	1,0
Drift	7,0
Forvaltning	1,0
Renhold	7,5
Oppmåling	0,5*
Sum	17,0

*Samarbeid med Os kommune som står som arbeidsgiver

3.2.2.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	8 955				8 466	8 716	5 051
Sum driftsutgifter	9 122				8 583	7 509	8 667
Sum utgifter	18 077				17 049	16 225	13 718
Sum inntekter	-4 179				-4 065	- 4 065	-5 876
Netto ansvar	13 898	13 898	13 898	13 898	12 984	12 160	7 842

3.3 Sektor – Oppvekst

Under Sektor – Oppvekst inngår følgende virksomheter:

- Tolga skole
- Vingelen skole- og barnehage
- Tolga kulturskole
- Barnehagene i Tolga

Tolga kommune har vedtatt en egen styringsplattform for Oppvekst. Den er gjeldende og styrende for barnehager, grunnskolen og kulturskolen i perioden 2015-2020

Visjonen for «Oppvekst i Tolga»:

Røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap

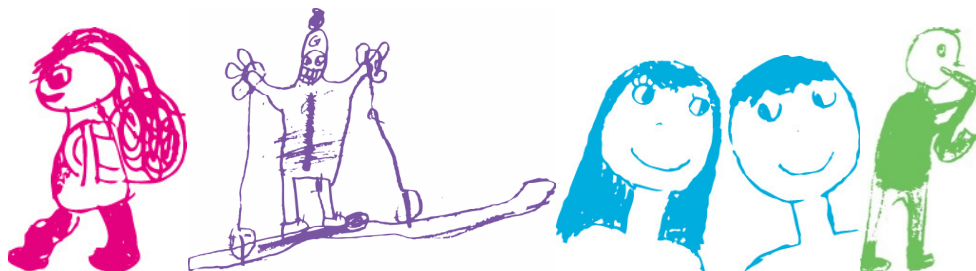
Målsetting og kjennetegn:

Vi vil ha et oppvekstmiljø som gir trygge, glade, selvstendige og skapende barn og unge.

Tolga kommunestyre ønsker:

- å være en aktiv skole- og barnehageeier
- å bevisstgjøre Tolgasamfunnet,
- å ha sterkt fokus på barn og unges oppvekst-vilkår.

Målet er å ha gode og profesjonelle skoler, barnehager og kulturskole.

3.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele oppvekst

Tjeneste	Antall elever
Grunnskole	200
Barnehage	74
SFO	63
Voksenopplæringen	11
Kulturskolen - elevplasser	166

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsledere	4,0
Barnehage	21.45
Skole	29,0
SFO	2,0
Kulturskole	3,8
Sum	60,25

3.3.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	35 350				34 924	35 442	39 214
Sum driftsutgifter	9 789				9 704	9 704	11 025
Sum utgifter	45 139				44 628	45 146	50 239
Sum inntekter	-8 150				-8 806	-8 568	-11 378
Netto ansvar	36 989	36 989	36 989	36 989	35 822	36 578	38 861

Foto: Sindre Riise

Tolga kommune – kommune med tæl

3.2.3 Mål og resultatindikatorer for Oppvekst – samlet

Verbal beskrivelse av mål	Målemetode/indikator	Forrige resultat / Gj snitt Kommune-gruppe 05	Tallfesting av mål for budsjettåret 2016
Kulturskolen. Andel elever i kultur skole, av antall barn i alderen 6-15 år i %, >gj sn kgr05	KOSTRA-tall	51,8 / 27,5 (2014)	>gj sn kgr05
Kulturskolen. Netto drifts-utgifter kultur-skole, pr innbygger 6-15 år i kr <kr 10.000	KOSTRA-tall	9056/ 4238 (2014)	<kr 10.000
Barnehager. Foreldrenes tilfredshet med mulighet for bruker-medvirkning > 5,0	Brukerundersøkelse KS bedrekommune.no. Skala 1-6. 6 beste score.	5,1 (2015)	>5,0
Barnehager. Netto driftsutgifter p r innbygger 1til5 år i kr, barne-hager < gj sn kgr05	KOSTRA-tall	121.204/ 136.174 (2014)	< gj sn kgr05
Skoler. Gode resultater i forhold til mobbing: ≤ 1,2	Elevundersøkelsen 7. trinn/ 10.trinn. Mobbing: beste score er 1,0 (ingen mobbing)	7. trinn: 1,1 10. trinn: 1,1 (2013)	≤ 1,2
Skoler. Foreldrenes helhetsvurdering av skoletilbudet >4,5	Foreldreundersøkelsen. Skala1-5, der 5 er beste score. Foreldrenes helhetsvurdering av skoletilbudet	4,6 (2014)	>4,5
Skoler. Gjennomsnittlige grunnskolepoeng avgangselever 10. trinn > gj sn kgr05	KOSTRA-tall	42,2/ 39,3	> gj sn kgr05
Verbal beskrivelse	Målemetode/indikat	Forrige	Tallfesting av mål

Tolga kommune – kommune med tæl

av mål	or	resultat / Gj snitt Kommune- gruppe 05	for budsjettåret 2016
Skoler. Netto drifts- utgifter til grunn- skolesektoren, pr in nbygger 6-15 år < gj sn kgr05	KOSTRA-tall	138.144 / 141.841	< gj sn kgr05
Oppvekst totalt. Medarbeidernes opplevelse av: Mestrings-orientert ledelse (ledelsen legger vekt på å gjøre medarb. best mulig ut fra den enkeltes forutsetninger)> 4,0	Medarbeiderundersø kelse KS «10-FAKTOR» Snittverdier pr faktor i medarbeidernes besvarelser. Skala 1- 5 (5 best). Snittverdi over 4,0 er bra, over 4,5 er særdeles bra.	Ny undersøkelse 2016	>4,0
Oppvekst totalt. Medarbeidernes opplevelse av: Fleksibilitetsvilje (egen villighet til å være fleksibel på jobb) fleksibel)>4,0	Medarbeiderundersø kelse KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0
Oppvekst totalt. Medarbeidernes opplevelse av: Mestringsklima (kultur for samarbeide og å gjøre hverandre gode)> 4	Medarbeiderundersø kelse KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0
Oppvekst totalt. Holde seg innenfor gitt budsjetttramme	Avvik fra budsjett >100=overforbruk Regnskap	104,6 % (2014)	< 100 %

3.3.1 Tolga skole

Foto: Sindre Riise

3.3.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Grunnskole	148
SFO	31
Voksenopplæringen	11

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Per Sindre Killingmo	1,0
Skole	23
SFO	1,2
Sum	25,2

Tolga kommune – kommune med tæl

3.3.1.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	14 308				14 542	14 965	17 383
Sum driftsutgifter	6 893				6 574	6 574	7 204
Sum utgifter	21 201				21 116	21 539	24 587
Sum inntekter	-2 694				-3 837	-3 719	-3 840
Netto ansvar	18 507	18 507	18 507	18 507	17 279	17 820	20 747

Foto: Sindre Riise

3.3.2 Vingelen skole og barnehage

Foto: Sindre Riise

3.3.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Grunnskole	52
Barnehagen	26
SFO	32

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Marte Grann Vingelen	1,0
Skole	6,2
Barnehagen	6,6
SFO	0,8
Sum	14,6

Tolga kommune – kommune med tæl

3.3.2.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	9 014				7 787	7 862	9 046
Sum driftsutgifter	1 294				1 612	1 612	2 058
Sum utgifter	10 308				9 399	9 474	11 104
Sum inntekter	-1 993				-1 312	-1 242	-2 556
Netto ansvar	8 315	8 315	8 315	8 315	8 087	8 232	8 548

Foto: Linda Merkesdal

3.3.3 Tolga kulturskole

3.3.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Kulturskolen	183 inkl prosjekt skole (166 - elevplasser)

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Berit Konstad Graftås	1,0
Skole	3,8
Sum	4,8*

*1,8 årsverk er salg av tjenester internt og eksternt

3.3.3.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	3 354				3 337	3 337	3 502
Sum driftsutgifter	135				164	164	277
Sum utgifter	3 489				3 501	3 501	3 779
Sum inntekter	-1 633				-1 597	-1 547	-2 173
Netto ansvar	1 856	1 856	1 856	1 856	1 904	1 954	1 606

3.3.4 Barnehagene i Tolga

Foto: Sindre Riise

3.3.4.1 Tjenestefomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall barn
Lyngbo barnehage	27
Knutshauåen barnehage	21

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Astrid Moen	1,0
Lyngbo barnehage	6,1
Knutshauåen	6,2
Styrking førskolebarn	1,55
Barnehager felles	1,0
Sum	15,85

Tolga kommune – kommune med tæl

3.3.4.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	8 674				9 258	9 278	9 283
Sum driftsutgifter	1 467				1 354	1 354	1 486
Sum utgifter	10 141				10 612	10 632	10 769
Sum inntekter	-1 830				-2 060	-2 060	-2 809
Netto ansvar	8 311	8 311	8 311	8 311	8 552	8 572	7 960

Foto: Sindre Riise

3.4 Sektor – Velferd

Under Sektor – Velferd inngår følgende virksomheter:

- Helse
- Pleie og omsorg
- NAV

Tolga kommune har vedtatt en egen styringsplattform for Velferd. Den er gjeldende og styrende for virksomheter i perioden 2015-2020.

Kjerneoppgave:

«Velferd i Tolga møter folk som skal mestre et liv på tross av utfordringer, og som kan mestre et liv på grunn av sine ressurser, gitt riktig bistand»

For oss betyr dette:

- Vi skal utløse ressurser.
- Vi skal øke evnen til å mestre.
- Vi skal finne løsninger sammen med brukerne.

Grunnholdning:

Vi ser etter mulighetene med utgangspunkt i den enkeltes behov og motivasjon

For oss betyr dette:

- Mulighetsfokus med tanke på bistand og medvirkning.
- Vi jobber med å skape motivasjon for å ta styring i egne liv ved å bidra til progresjon og klargjøring av mål.
- Vi tar utgangspunkt i den enkeltes ressurser og muligheter.

Visjon: «Mestring i alle livsfaser»

Velferdssektoren i Tolga møter folk i alle livsfaser, gjennom helsesøster, legetjenesten og annet helsepersonell, gjennom NAV og i pleie og omsorg. En meningsfull hverdag er med på å utløse ressurser i alle livets faser. Vi kan aldri forhindre alle utfordringer, men vi kan bidra til mestring av livet på tross av utfordringer, og på grunn av mulighetene og ressursene som den enkelte besitter. Velferdstjenestene i Tolga kommune skal derfor bidra til **«mestring i alle livsfaser»**.

Tolga kommune – kommune med tæl

3.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele Velferd

Tjeneste	Antall brukere
Legetjenesten	1137
Helsestasjon	110 – 0-5 år, 195 – 6 – 15 år
Tolga sykehjem	15
Hjemmesykepleie	48
Hjemmehjelp	33
Trygghetsalarm	20
Omsorgslønn	3

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsledere/sekterleder	2,45*
Legetjenesten	4,2
Helsesøster	0,8
Jordmor	0,1
Psykisk helse	1,4
Fysioterapi	1,8**
Kreftsykepleier	0,2
Sykehjem	14,88
Hjemmetjenesten	12,33
Ergoterapeut	1,0
TFF	1,5
Kjøkken	2,52
Merkantil	0,6
NAV/Sosial	2,6
Flyktningetjenesten	1,5
Sum	46,38

*NAV-leder 1,0 er statlig ansatt

**Private med driftstilskudd

3.4.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	35 106				36 694	36 694	42 245
Sum driftsutgifter	14 084				13 382	13 455	17 043
Sum utgifter	49 190				50 076	50 149	59 288
Sum inntekter	-10 848				-10 449	-10 449	-13 339
Netto ansvar	38 342	38 342	38 342	38 342	39 627	39 700	45 949

Tolga kommune – kommune med tæl

3.4.3 Mål og resultatindikatorer for Velferd – samlet

Verbal beskrivelse av mål	Målemetode/indikator	Forrige resultat / Gj snitt Kommune-gruppe 05	Tallfesting av mål for budsjettåret 2016	Mål innen utgangen av økonomiplan-perioden 2019
Omsorg. Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole >gj snitt i Kgr05	KOSTRA-tall	36/ 31 (2014)	>gj snitt i Kgr05	>gj snitt i Kgr05
Omsorg. Brukernes generelle tilfredshet med tjenesten > 5,0	Brukerundersøkelse KS bedrekommune.no. Skala 1-6. 6 beste score. Hjemmetjenesten Sykehjemmet	5,6 (2013) 4,5 (2013)	>5,0 >5,0	>5,0 >5,0
Omsorg. Brukernes tilfredshet med bruker-medvirkning > 4,5	Brukerundersøkelse KS bedrekommune.no. Skala 1-6. 6 beste score. Hjemmetjenesten Sykehjemmet	4,7 (2013) 3,9 (2013)	>4,5 >4,5	>4,5 >4,5
NAVSosial. Gjennomsnittlig stønadslengde i mnd mottakere 18-24 år < 2,3	KOSTRA-tall	2,5 (2014)	< 2,3	< 2
NAVSosial. Gjennomsnittlig stønadslengde i mnd mottakere 25-66 år < 4,2	KOSTRA-tall	4,2 (2014)	< 4,2	< 4
NAVSosial. Andelen sosialhjelps-mottakere 18-24 år, i % av innbyggerne 18-24 år < 8	KOSTRA-tall	9,4 (2014)	< 8	< 7

Tolga kommune – kommune med tæl

Verbal beskrivelse av mål	Målemetode/indikator	Forrige resultat / Gj snitt Kommune-gruppe 05	Tallfesting av mål for budsjettåret 2016	Mål innen utgangen av økonomiplan-perioden 2019
Barnevern. Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 mnd >90	KOSTRA-tall	92/ 70	>90	>90
Helse. Antall Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem >gj snitt i Kgr05	KOSTRA-tall	0,68/0,36 (2014)	>gj snitt i Kgr05	>gj snitt i Kgr05
Helse. Mer enn 70 % av befolkningen velger seg fastlege ved Tolga Legekontor	Fastlegelister HELFO og befolkning SSB pr 31.12	68,7 % (2014)	>69 %	>70 %
Medarbeidernes opplevelse av: Mestrings-orientert ledelse (ledelsen legger vekt på å gjøre medarb. best mulig ut fra den enkeltes forutsetninger)>4,0	Medarbeiderundersøkelse KS «10-FAKTOR» Snittverdier pr faktor i medarbeidernes besvarelser. Skala 1-5 (5 best). Snittverdi over 4,0 er bra, over 4,5 er særdeles bra.	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Medarbeidernes opplevelse av: Fleksibilitetsvilje (egen villighet til å være fleksibel på jobb) fleksibel)>4,0	Medarbeiderundersøkelse KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016	>4,0	>4,2
Medarbeidernes opplevelse av: Mestringsklima (kultur for	Medarbeiderundersøkelse KS «10-FAKTOR»	Ny undersøkelse 2016		

Tolga kommune – kommune med tæl

samarbeide og å gjøre hverandre gode)> 4			>4,0	>4,2
Velferd totalt. Holde seg innenfor gitt budsjett-ramme	Avvik fra budsjett >100=overforbruk Regnskap	109,3 % (2014)	< 100 %	< 100 %

Foto: Sindre Riise

3.4.1 Helse

Foto: Sindre Riise

3.4.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall brukere
Legetjenesten	1 137 listepasienter
Helsestasjon	110 (0-5 år), 195 (6-15 år)

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Kjetil Brodal	0,45
Legetjenesten	4,2
Helsesøstertjenesten/ Jordmor	0,9
Psykisk helse	1,4
Fysioterapi	1,8 (private m/ driftstilskudd)
Kreftsykepleier	0,2
Sum	8,95

Tolga kommune – kommune med tæl

3.4.1.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	5 591				5 523	5 523	6 415
Sum driftsutgifter	2 464				2 330	2 330	4 119
Sum utgifter	8 055				7 853	7 853	10 534
Sum inntekter	-1 870				-1 827	-1 827	-2 317
Netto ansvar	6 185	6 185	6 185	6 185	6 026	6 026	8 217

Foto: Stein Dølmo

3.4.2 Pleie og omsorg

Foto: Sindre Riise

3.4.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall brukere
Tolga sykehjem	15
Hjemmesykepleie	48
Hjemmehjelp	33
Trygghetsalarm	20
Omsorgslønn	3

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Siv S. Sjøvold	1,0
Merkantil og kjøkken	3,1
Hjemmetjenesten	12,33
Sykehjem	14,88
TFF	1,5*
Ergoterapeut	1,0
Sum	33,81

*0,5 kjøres fra TOS ASVO

3.4.2.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	24 483				26 330	26 330	31 031
Sum driftsutgifter	4 513				4 346	4 284	6 073
Sum utgifter	28 996				30 676	30 614	37 104
Sum inntekter	-4 098				-4 252	-4 252	-6 542
Netto ansvar	24 898	24 898	24 898	24 898	26 424	26 362	30 562

Foto: Sindre Riise

3.4.3 NAV

Foto: Sindre Riise

3.4.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Ressursinnsats	Årsverk
Virksomhetsleder – Synnøve Narjord	1,0 *
NAV/Sosial	2,6
Flyktningetjenesten	1,5
Sum	5,1

*NAV-leder statlig ansatt

3.4.3.2 Økonomisk ramme 2016 - 2019

	Budsjett	Økonomiplan			Rev. Budsjett	Budsjett	Regnskap
(Tall i 1000,- kr)	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
Sum lønn	5 032				4 841	4 841	4 799
Sum driftsutgifter	7 107				6 706	6 841	6 851
Sum utgifter	12 139				11 547	11 682	11 650
Sum inntekter	-4 880				-4 370	-4 370	-4 480
Netto ansvar	7 259	7 259	7 259	7 259	7 177	7 312	7 170

3.5 Interkommunale samarbeid Tolga kommune inngår

Tiltak	Form	Budsjett 2015	Budsjett 2016	+/- i %
FIAS	A/S	2 179 000,-	2 207 000,-	
MeSkano	A/S	102 000,-	80 000,-	
TOS ASVO	A/S	204 000,-	208 000,-	
Abakus (innkjøp)	A/S	114 000,-	273 000,-	
IKT Fjellregionen	IKS	2 509 000,-	2 719 000,-	
Revisjon Fjell	IKS	224 000,-	231 000,-	
Kontrollutvalg Fjell	IKS	141 000,-	143 000,-	
Midt-Hedmark Brann og redning	IKS	1 364 000,-	1 394 000,-	
Nord-Østerdal Musiker	Vertskommune-samarbeid	64 000,-	65 000,-	
Teater i Fjellregionen	Vertskommune-samarbeid	9 000,-	11 000,-	
PP-tjenesten. inkl logoped	Vertskommune-samarbeid	723 000,-	759 000,-	
Arbeidsgiver-kontroll	Vertskommune-samarbeid	122 000,-	114 000,-	
Legevakt + AMK	Vertskommune-samarbeid	650 000,-	670 000,-	
Jordmortjeneste	Vertskommune-samarbeid	75 000,-	70 000,-	
Barnevern (inkludert tiltak)	Vertskommune-samarbeid	4 035 000,-	3 803 000,-	
Geo-data	Vertskommune-samarbeid	382 000,-	430 000,-	
Skoleledersamarbeid (TATO)	Vertskommune-samarbeid	415 000,-	479 000,-	
Krisesenter	Kjøp av tjeneste	112 000,-	115 000,-	
TFF (kjøp av institusjonsplass)	Kjøp av tjeneste	618 000,-	700 000,-	
Regionrådet for Fjellregionen	Avtalebasert samarbeid	90 000,-	90 000,-	
Destinasjon Røros	Avtalebasert samarbeid	150 000,-	150 000,-	
Regionale næringssjefer	Vertskommune-samarbeid	100 000,-	100 000,-	
Skatteoppkrever	Vertskommune-samarbeid		294 000,-	
Sum		14 382 000,-	15 105 000,-	5 % økning

Kommentar:

Interkommunale samarbeidsordninger utgjør rundt 14 % av kommunens totale budsjett. Økningen fra 2015 til 2016 er på 5 %.

4. Generelle rammebetingelser

4.1 Befolkningsutvikling

Tabellen nedenfor viser utviklingen i folketallet fra 2009 til 2015. Folketallet er målt pr 1. januar i alle årene. I perioden 1. januar 2009 til 1. januar 2015 har folketallet i Tolga kommune hatt en nedgang på 22 personer, eller 1,5 %. I den angitte perioden er det fra 2013 til 2014 det er størst nedgang i folketallet.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Folkemengde i alt	1678	1671	1684	1681	1681	1658	1656
Kvinner	815	814	827	823	819	807	809
Menn	863	857	857	858	862	851	847
0-5 år	45+56	46+58	43+61	41+61	45+63	47+53	59+51
6-15 år	112+136	108+127	105+124	103+121	97+113	95+114	78+117
16-66 år	492+553	492+552	511+557	508+559	510+567	501+553	514+556
67-79 år	88+74	89+80	91+80	100+81	98+80	101+87	97+83
80-89 år	64+36	63+33	57+30	48+32	46+32	42+38	40-36
90 år og over	14+8	16+7	20+5	23+4	23+7	21+6	21+4

Befolkningstallet er en viktig faktor for kommunenes inntekter, så også for Tolga kommune. Rammetilskuddet beregnes med folketallet pr 1. juli året før budsjettåret.

For 2016 er det prognostisert:

Rammetilskudd per innbygger: 40 000,-
Skatteinntekter per innbygger: 25 000,-

En innflytter/utflytter til/fra Tolga kommune vil tilføre/belaste inntektene i gjennomsnitt med kr 65 000,-

4.2 Økonomiske rammebetingelser

4.2.1 Kommunesektorens samlede inntekter

Finansielle indikatorer

Netto driftsresultat viser hva kommunene/fylkeskommunene sitter igjen med av driftsinntekter når alle driftsutgiftene inkludert renteutgifter og låneavdrag er trukket fra. Netto driftsresultat kan enten brukes til finansiering av investeringer eller avsattes til senere bruk. I følge Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) bør netto driftsresultat over tid ligge på om lag 1,75 % av driftsinntektene for landet samlet. Resultatet for landet samlet i 2013 var på 2,7 prosent, mens den for 2014 var 1,0 %. Kommunene i Hedmark hadde i 2014 i gjennomsnitt et netto driftsresultat på 1,1 prosent av driftsinntektene. For Tolga kommune var netto driftsresultat i 2014 på -1,9 prosent.

Netto lånegjeld viser kommunenes/fylkeskommunens langsiktige gjeld fratrasket utlån (videreformidling av lån) og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld anses å være det målet som

gir best uttrykk for den gjelden som må trekkes av kommunenes ordinære inntekter. Kommunene i Hedmark hadde i gjennomsnitt 49 870 kroner per innbygger i netto lånegjeld i 2014. Landsgjennomsnittet var 40 972 kroner per innbygger. Tolga kommunes lånegjeld er på 47 387 kroner per innbygger.

4.2.2 Skatt og rammetilskudd

Fra 2015 til 2016 har Tolga kommune en vekst i frie inntekter, korrigert for oppgaveendringer, på ca. 2,2 millioner eller 2,1 %.

4.2.3 Eiendomsskatt

Tolga kommune innførte fra 2011 eiendomsskatt med hele kommunen som virkeområde. Satsen er vedtatt på 7 promille. Bunnfradraget er satt til kr 100 000,-. Det er vedtatt en reduksjonsfaktor på 0,7. Det er vedtak på de bygg/bygninger som skal fritas for eiendomsskatt. Inntektene fra eiendomsskatten for 2016 er stipulert til kr 3 000 000,-.

4.2.4 Driftsinntekter

Gebyrer og betalingssatser fremgår av dette dokumentet og er en del av budsjettvedtaket.

4.2.5 Lønns- og prisvekst

I statsbudsjettet anslås prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra 2015-2016 til 2,7 %, hvorav lønnsveksten er anslått til 3,0 %.

I budsjettforslaget er det budsjettert med kjent lønn pr. dato, det vil si etter at lokale lønnsforhandlinger høsten 2015 er lagt inn. Det er i budsjettet lagt inn et forventet lønnsoppgjør for 2016 i henhold til statsbudsjettet.

4.2.6 Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene:

I budsjettforslaget er normalpremien basert på aktuarberegninger fra KLP og Statens pensjonskasse. Beregningene gir følgende premiesats for 2016:

KLP:	Fellesordningen	19,5 %
	Sykepleierordningen	19,5 %
	Folkevalgtordningen	19,5 %
Statens Pensjonskasse:	Lærere:	12 %

Pensjon er ikke en del av kommuneopplegget i statsbudsjettet. Men pensjon er en viktig del av kommunens utgifter. Forsikringsselskapene som forvalter kommunens midler til pensjon opererer i et internasjonalt finansmarked der målet er å skaffe størst mulig avkastning på pensjonsforpliktelsene. Forskjellen mellom det kommunen må betale i pensjonspremie og en aktuarberegning av denne kalles premieavvik. Premieavviket føres noe ulikt. De fleste kommuner avskriver dette over 7 år (dette er endret fra 15 år fra tidligere enn 2011 og 10 år mellom år 2011 og 2014), mens noen har 1-års amortisering. For de som tar det på 1 år vil en kraftig økning gi umiddelbare virkning på budsjettet for kommende år. For Tolga som har

valgt den til enhver lengste gjeldene amortiseringstiden skyver man dermed en del av pensjonsforpliktelsen foran seg.

4.2.7 Øvrige driftsutgifter:

Det er ikke i budsjettet lagt inn en forventet prisvekst, men en del større poster er regulert opp i forhold realistisk driftsnivå.

Nye tiltak som er lagt inn fremkommer av – nye tiltak og vesentlige økninger i driftsutgiftene, 1.4

4.2.8 Rente- og avdragsutgifter:

Rådmannen har i henhold til finansreglementet valgt å binde ca. 50 % av kommunens låneportefølje fram til november i 2016. Det er inngått nye avtaler med fastrente fra november 2016, på henholdsvis 4 og 6 år. Resten holdes flytende. Det er tatt høyde for en rentesats på 2,0 % for det som holdes flytende i 2016. I økonomiplanperioden er den flytende renten holdt uendret.

Foto: Sindre Riise

5. Investeringsprosjekter i 2016-2019

5.1 Investeringsprosjekt i 2016

5.1.1 Ombygging – Tolga Omsorgstun – Blåfløyen

Som en integrert del av bygging av omsorgsboliger, og en forutsetning for å gjøre den omleggingen som er vedtatt i «Pleie og omsorgsplan» tilpasses og ombygges den såkalt «Blåfløyen» på Omsorgstunet som en del/forlengelse av byggingen av omsorgsboliger. Kostnadsoverslag 4 925 000,-. Lånebeløpet lånefinansieres.

5.1.2 Ventilasjonsanlegg – Tolga Helsesenter

Ventilasjonsanlegget i bygget er gått gjennom og må rehabiliteres. Det har stått i påvent av avklaring bruk av NORØ-delen på Tolga Omsorgstun. Der er det nå bygget omsorgsboliger. Det anslås ikke aktuelt å bygge nytt for å huse aktiviteten knyttet mot Helsenteret i tilknytning til Omsorgstunet. Oppgradering må derfor nå gjennomføres med tanke på HMS brukere og ansatte. Det settes av inntil maks kr 1 500 000,- til dette arbeidet. Investeringen lånefinansieres.

5.1.3 Oppgradering kommunale veier/infrastruktur

Tolga kommune har et stort etterslep i forhold til oppgradering av kommunale veger. Det er laget en plan for perioden 2013-2015. Dette er trinn 2. Det avsettes kr 750 000,- Midlene lånefinansieres.

5.1.4 Oppgradering av bredbånd

Oppgradering av bredbånd i kommunen. Prosjektet skal gå over 3 år det første året var i 2015. Behov stipulert til kr 500.000,- pr år. Investeringen lånefinansieres.

5.1.5 Hovedplan – vann og avløp

Med bakgrunn i blant annet klimaendringer er det behov for å utarbeide en ny hovedplan for vann og avløp. Dette må gjøres gjennom en periode på to år og med behov for ekstern bistand. Stipulert kostnad totalt kr 700 000,- fordelt med kr 350 000,- på årene 2016 og 2017 Investeringen lånefinansieres.

5.1.6 Gatelys

Tolga kommune har pr i dag pærer som ikke lenger er i salg. Det finnes lager for sesongen 2014/2015. Av totalt 414 lyspunkter er det 294 som må fases ut/byttes i ny lyskilder. Investeringsbehov er totalt på kr 1 400 000,-. Det foreslås å fordele dette på to år, 2016 og 2017. Investeringen lånefinansieres.

5.1.7 Utbedringer kommunale boliger

Investering/rehabilitering av kommunale boliger i henhold til plan utarbeidet i 2016. Beløp kr 1 000 000,- pr år. Beløpet lånefinansieres.

5.1.8 Driftsovervåkning – renseanlegg

Fasttelefonnettet fases ut i 2017. Det betyr at det må investeres i ny driftsovervåkningsutstyr. Kostnad kr 165 000,-. Investeringen lånefinansieres.

5.1.9 Varmeovner – Vingelen kirke

I forhold til sikkerhet og som en del av et ENØK-tiltak er det behov for nye varmeovner i Vingelen kirke. Kommunalt bidrag. Beløpet lånefinansieres.

5.1.10 Energisparingsprosjekt

Felles prosjekt med Alvdal, Folldal og Rendalen i forhold til å oppfylle måle i klima- og energiplanene om energieffektivisering. Prosjektet som strekker seg over 3 år med en total ramme pr kommune på kr 832 000,- fordelt som følger: 2015: kr 295 000,- 2016: kr 356 000,- 2017: kr 181 050,-. Det er energianalyser som kjøres gjennom prosjektet. Det danner i igjen grunnlaget for å gjennomføre tiltak. Prosessen som kjøres i første fase må gjøres for å komme i en fase for å gjøre tiltak. Ingen kommune har kompetanse til å kjøre den fasen alene. Beløpet lånefinansieres.

5.1.11 Utbedringer – offentlige bygg

Det er behov for diverse utbedringer/investeringer både på barnehagene i sentrum, Tolga skole og Vingelen skole- og barnehage. Samlet vurdert behov i kroner 1 000 000,-. Beløpet lånefinansieres.

5.1.12 Heis - Tolga Helsesenter

Det er driftsstans i heisen i kommunehuset og heisen i helsesenteret trenger også oppdatering nå. Stipulert behov kr 550 000,-. Beløpet lånefinansieres.

5.1.13 Trafikksikkerhetstiltak Vingelen

Det er to prosjekt som er aktuelle i Vingelen. Det gjelder gatelys på strekningen avkjøring til Eggen Gardsysteri til krysset ved skolen, og forlengelse av fortau ved Bunåva retning mot Sagmoen. Totalt anslått kostnad kr 620 000,-. Kommunal andel kr 300 000,- Beløpet lånefinansieres.

5.1.14 Tolgensli boligfelt – infrastruktur

Ny reguleringsplan og jobbing med å gjøre boligområdet mer attraktiv krever investeringer i for form av infrastruktur stipulert til kr 2 000 000,- som foreslås fordelt på tre år med henholdsvis kr 500 000,- i 2016 og 2017 og kr 1 000 000,- i 2018. Beløpet lånefinansieres.

Foto: Sindre Riise

5.2 Investeringsprosjekt i 2017-2019

5.2.1 Oppgradering av bredbånd

Oppgradering av bredbånd i kommunen. Prosjektet skal gå over 3 år med første år i 2015. Behov stipulert til kr 500.000,- pr år. Investeringen lånefinansieres.

5.2.2 Hovedplan – vann og avløp

Med bakgrunn i blant annet klimaendringer er det behov for å utarbeide en ny hovedplan for vann og avløp. Dette må gjøres gjennom en periode på to år og med behov for ekstern bistand. Stipulert kostand totalt kr 700 000,- fordelt med kr 350 000,- på årene 2016 og 2017. Investeringen lånefinansieres.

5.2.3 Gatelys

Tolga kommune har pr i dag pærer som ikke lenger er i salg. Det finnes lager for sesongen 2014/2015. Av totalt 414 lyspunkter er det 294 som må fases ut/byttes i ny lyskilder. Investeringsbehov er totalt på kr 1 400 000,-. Det foreslås å fordele dette på to år, 2016 og 2017. Investeringen lånefinansieres.

5.2.4 Utbedringer kommunale boliger

Investering/rehabilitering av kommunale boliger i henhold til plan utarbeidet i 2016. Beløp kr 1 000 000,- pr år. Beløpet lånefinansieres.

5.2.5 Dølmotunet - Restaurering av fjøstaket

Skifertaket på Dølmotunet må på et eller annet tidspunkt skiftes ut. Det begynner nå å komme lekkasjer i taket som kan påføre bygget råteskader. Det er vanskelig å skifte skiferstein for skifterstein, da det er lett å ødelegge flere enn de som blir skiftet ut. Prosjektet er anslått til å koste 625 000,- kr. Prosjektet lånefinansieres.

5.2.6 Varmeovner – Tolga kirke

I forhold til sikkerhet og som en del av et ENØK-tiltak er det behov for nye varmeovner i Tolga kirke. Kommunalt bidrag på kr 300 000,-. Beløpet lånefinansieres.

5.2.7 Energisparingsprosjekt

Felles prosjekt med Alvdal, Folldal og Rendalen i forhold til å oppfylle måle i klima- og energiplanene om energieffektivisering. Prosjektet som strekker seg over 3 år med en total ramme pr kommune på kr 832 000,- fordelt som følger: 2015: kr 295 000,- 2016: kr 356 000,- 2017: kr 181 050,-. Det er energianalyser som kjøres gjennom prosjektet. Det danner i igjen grunnlaget for å gjennomføre tiltak. Prosessen som kjøres i første fase må gjøres for å komme i en fase for å gjøre tiltak. Ingen kommune har kompetanse til å kjøre den fasen alene. Beløpet lånefinansieres.

5.2.8 Kommuneplanens arealdel

Rullering av kommuneplanens arealdel vil kreve ekstern bistand både i forhold til prosessjobbing og jobbing med plan/kart. Totalt stipulert til kr 600 000,- fordelt med kr 300 000,- på årene 2017 og 2018. Beløpet lånefinansieres.

5.2.9 Tolgensli boligfelt – infrastruktur

Ny reguleringsplan og jobbing med å gjøre boligområdet mer attraktiv krever investeringer i form av infrastruktur stipulert til kr 2 000 000,- som foreslås fordelt på tre år med henholdsvis kr 500 000,- i 2016 og 2017 og kr 1 000 000,- i 2018. Beløpet lånefinansieres.

5.2.10 Vingelen Rensepark – nytt basseng

Kapasiteten i renseparken er snart sprengt. Det krever et nytt basseng. Stipulert kostnad kr 100 000,- Beløpet lånefinansieres.

5.2.11 Kommunehuset – nye systemer

Det er behov for nytt brannvarsling og innbruddsalarmsystem i kommunehuset.

Kommunehuset må også over på et nøkkelkort system. Anslått investeringsbehov kr 350 000,- Beløpet lånefinansieres.

5.2.12 Tolga Vannforsyning – Tallsjøen

Det er behov for betydelig oppgradering i forhold til de installasjoner vannverket har på Tallsjøen. Anslått investeringsbehov kr 1 000 000,-. Beløpet lånefinansieres. Dette går på selvkostfondet

5.2.13 Utbedringer kommunale boliger

Investering/rehabilitering av kommunale boliger i henhold til plan utarbeidet i 2016.

Beløp kr 1 000 000,- pr år. Beløpet lånefinansieres.

5.2.14 Tak på Tolga kirke

Det er behov for å totalrenovere taket på Tolga kirke. Det er skifertak på kirken. Krevende og omfattende arbeid. Anslått investeringsbehov 1 000 000,- kr. Prosjektet lånefinansieres.

5.2.15 Kommuneplanens arealdel

Rullering av kommuneplanens arealdel vil kreve ekstern bistand både i forhold til prosessjobbing og jobbing med plan/kart. Totalt stipulert til kr 600 000,- fordelt med kr 300 000,- på årene 2017 og 2018.

5.2.16 Tolgensli boligfelt – infrastruktur

Ny reguleringsplan og jobbing med å gjøre boligområdet mer attraktiv krever investeringer i form av infrastruktur stipulert til kr 2 000 000,- som foreslås fordelt på tre år med henholdsvis kr 500 000,- i 2017 og 2018 og kr 1 000 000,- i 2019. Beløpet lånefinansieres.

5.2.17 Trafikksikkerhetstiltak – Tolga Sentrum

G/S-vei mellom Gammelskola (avkjørsel Vingelen) og Sandmælgjelen. Anslått kostnad alt 1: kr 800 000,- alt 2: kr 1 200 000,- Alt 2 bli bety at busstopp legges som en øy ala Urset-bakken i Røsebygda. Kommunal andel kr 400 000,-. Beløpet lånefinansieres.

5.2.18 Flerbrukshus/kulturhus

Det ble avsatt midler til en utredning av et flerbrukshus/kulturhus i 2014. Oppstart for å realisere et slikt bygg settes til 2019. Det avsettes kr 50 000 000,- til dette. Investeringen lånefinansieres.

5.2.19 Garasje teknisk – nye porter

Det trengs nye garasjeporter til tekniske sine lokaler i kjelleren på Helsesenteret. Anslått investeringsbehov kr 230 000,- Beløpet lånefinansieres.

6. Vedlegg

6.1 Budsjettskjemaer

6.1.1 Driftsoversikt 2016-2019, budsjettskjema 1 A

	Budsjett	Økonomiplan			Rev budsjett	Budsjett	Regnskap
	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
(tall i 1000 kr)							
Skatt på inntekt og formue	29 395	30 300	30 300	30 300	27 835	27 835	27 453
Rammetilskudd	66 730	64 441	64 420	64 399	66 061	66 061	64 127
Inntektsutjevning	13 137	13 137	13 137	13 137	13 239	13 239	11 632
Skatt på eiendom	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	2 658
Integreringstilskudd	6 250	6 250	6 250	6 250	5 139	5 139	6 131
Momskompensasjon investering	0						
Rentekompensasjon skolebygg	150	150	150	150	150	150	147
Rentekompensasjon grunnskolereform	200	200	150	150	200	200	125
Rentekompensasjon omsorg	250	250	250	250	250	250	258
Sum frie disponible inntekter	119 112	117 728	117 657	117 636	115 874	115 874	112 532
Renteinntekter bank	300	300	300	300	350	350	288
Renteinntekter formidlingslån	180	180	180	180	175	175	174
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	-2 615	-2 367	-2 188	-2 059	-2 874	-2 874	-2 614
Mottatte avdrag formidlingslån	400	400	400	400	300	300	0
Avdrag på lån	-6 602	-6 736	-6 743	-6 750	-4 700	-6 200	-5 311
Netto finansinntekter/-utgifter	-8 337	-8 223	-8 051	-7 929	-6 749	-8 249	-7 463
Til dekning av tidl. års merforbruk	-1 620	0	0	0	-750	0	0
Avsetning til flyktningefondet	-6 250	-6 250	-6 250	-6 250	-5 139	-5 139	-3786
Avsetning til disposisjonsfond	-1 630	-1 995	-2 096	-2 197	-2 607	-727	0
Avsetning til disposisjonsfond næring	-300	-300	-300	-300	-300	-300	0
Avsetning til bundne fond	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-15
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk							
Bruk av disposisjonsfond							631
Bruk av bundne fond							
Netto avsetninger	-9 900	-8 645	-8 746	-8 847	-8 896	-6 266	-3 170
Overført til investeringsregnskapet	-360	-360	-360	-360	-350	-350	0
Til fordeling drift	100 515	100 500	100 500	100 500	99 879	101 009	101 899
Motpost avskrivninger	6 500	6 500	6 500	6 500	6 229	5 222	5 231
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	107 015	107 000	107 000	107 000	106 108	106 231	107 130
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0	0	0	2 370

Tolga kommune – kommune med tæl

6.1.2 Driftsoversikt 2016-2019, budsjettskjema 1 B

	<i>Budsjett</i>	<i>Økonomiplan</i>			<i>Rev budsjett</i>	<i>Budsjett</i>	<i>Regnskap</i>
Virksomhet/sector:	2016	2017	2018	2019	2015	2015	2014
(tall i 1000 kr)							
Politisk	2 302	2 252	2 252	2 252	2 286	2 336	2 104
Rådmann og stab	7 800	7 835	7 835	7 835	7 584	7 401	8 249
Felleskostnader	2 150	2 150	2 150	2 150	2 725	2 967	476
Sektor-Samfunnsutvikling	18 620	18 620	18 620	18 620	17 583	16 759	12 466
Sektor-Oppvekst	36 989	36 989	36 989	36 989	35 822	36 578	38 861
Sektor-Velferd	38 342	38 342	38 342	38 342	39 627	39 700	45 949
VAR-område	-1 088	-1 088	-1 088	-1 088	-1 446	-1 440	-585
Kirke og andre trossamfunn	1 900	1 900	1 900	1 900	1 930	1 930	1 980
Sum fordelt drift (fra skjema 1A)	107 015	107 000	107 000	107 000	106 111	106 231	109 500

Tolga kommune – kommune med tæl

6.1.3 Investeringsbudsjett 2016-2019, budsjettskjema 2 A

	<i>Budsjett</i>	<i>Økonomiplan</i>			<i>Rev budsjett</i>	<i>Budsjett</i>	<i>Regnskap</i>
(tall i 1000 kr)	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2015</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Investeringer i anleggsmidler	12 846	5 901	3 700	50 230	18 453	18 453	17 332
Utlån og forskutteringer	360	360	360	360	350	350	857
Avdrag på lån							516
Avsetninger							346
Årets finansierungsbehov	13 206	6 261	4 060	50 590	18 803	18 803	19 051
Finansiert slik							
Bruk av lånemidler	10 498	4 917	3 160	40 184	6 511	6 511	12 437
Inntekter fra salg av anleggsmidler							
Tilskudd til investeringer					8 590	8 590	3 373
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	2 348	984	540	10 046	3 352	3 352	497
Andre inntekter							
Sum ekstern finansiering	12 846	5 901	3 700	50 230	18 453	18 453	18 218
Overført fra driftsregnskapet	360	360	360	360	350	350	
Bruk av avsetninger							445
Sum finansiering	13 206	6 261	4 060	50 590	18 803	18 803	18 663
Udekket(-)/udisponert	0	0	0	0	0	0	388

Tolga kommune – kommune med tæl

6.1.4 Investeringsbudsjett 2015-2018, budsjettskjema 2 B

Investerings-prosjekt	År	Investerings-ramme	Lån	Til-skudd	Fond	Driftsm/MVA	Salg anleggs-midler
Ombygging – Tolga Omsorgstun – Blåfløyen	2016	4 925	3 940			985	
Ventilasjonsanlegg og ombygging av Helsestret	2016	1 500	1200			300	
Oppgradering kommunale veier	2016	750	600			150	
Oppgradering av bredbånd	2016	500	500				
Hovedplan – vann og avløp	2016	350	280			70	
Gatelys	2016	700	560			140	
Utbedringer kommunale boliger	2016	1 000	800			200	
Driftsovervåking – renseanlegget	2016	165	132			33	
Varmeovner – Vingelen kirke	2016	250	250				
Energisparings-prosjekt	2016	356	356				
Utbedringer offentlige bygg	2016	1 000	800			200	
Heis - Helsestretet	2016	550	440			110	
Trafikksikkerhets-tiltak – Vingelen	2016	300	240			60	
Tolgensli – infrastruktur	2016	500	400			100	
Totalt 2016		12 846	10 498			2 348	
Oppgradering av bredbånd	2017	500	500				
Hovedplan – vann og avløp	2017	350	280			70	
Gatelys	2017	700	560			140	
Utbedringer kommunale boliger	2017	1 000	800			200	
Dølmotunet – restaurering av fjøstak	2017	625	500			125	
Varmeovner – Tolga kirke	2017	300	300				

Tolga kommune – kommune med tæl

Energisparings-prosjekt	2017	181	181				
Kommuneplanens arealdel	2017	300	240			60	
Tolgensli – infrastruktur	2017	500	400			100	
Vingelen Rensepark – nytt basseng	2017	100	80			20	
Kommunehuset – brannvarsling, alarm og nøkkelsystem	2017	345	276			69	
Tolga vannforsyning – Tallsjøen/annet	2017	1 000	800			200	
Totalt 2017		5 901	4 917			984	
Utbedringer kommunale boliger	2018	1 000	800			200	
Tak Tolga kirke	2018	1 000	1 000				
Kommuneplanens arealdel	2018	300	240			60	
Tolgensli – infrastruktur	2018	1 000	800			200	
Trafikksikkerhets-tiltak – Tolga	2018	400	320			80	
Totalt 2018		3 700	3 160			540	
Flerbrukshus	2019	50 000	40 000			10 000	
Garasjer teknisk – nye porter	2019	230	184			46	
Totalt 2019		50 230	40 184			10 046	

6.2 Gebyr og betalingssatser

Gebyr og betalingssatser	Satser	Nye satser
Skoler	2015	2016
SFO Foreldrebetaling	1-5 timer pr uke: kr 120,- pr time	1-5 timer pr uke: kr 120,- pr time
SFO Foreldrebetaling	6-14 timer pr uke: kr 120,- pr time	6-14 timer pr uke: kr 120,- pr time
SFO Foreldrebetaling	15-25 timer pr uke: kr 120,- pr time	15-25 timer pr uke: kr 120,- pr time
SFO Foreldrebetaling	Måltidsbetaling for elever med gratis SFO og som ønsker å delta ved måltid i SFO: Kr 10,- pr måltid	Måltidsbetaling for elever med gratis SFO og som ønsker å delta ved måltid i SFO: Kr 10,- pr måltid
SFO Foreldrebetaling	Elever som kun er med på barne-idrettskolen betaler en gang pr ½ år.	Elever som kun er med på barne-idrettskolen betaler en gang pr ½ år.
SFO Foreldrebetaling	Det betales for 10 måneder pr år. Ingen søskenmoderasjon. Matpenger kommer i tillegg.	Det betales for 10 måneder pr år. Ingen søskenmoderasjon. Matpenger kommer i tillegg.
Kulturskolen		
Kulturskolen	Ved påmelding binder en seg til et halvår om gangen. Oppsigelse av plass må skje senest den 15. før neste måned starter.	Ved påmelding binder en seg til et halvår om gangen. Oppsigelse av plass må skje senest den 15. før neste måned starter.
Kulturskolen	Undervisning: kr 1400,- per halvår	Undervisning: kr 1400,- per halvår
Kulturskolen	Undervisning i store gruppe: kr 600,- per halvår	Undervisning i store gruppe: kr 700,- per halvår
Kulturskolen	Undervisning i judo: Kr 600,- per halvår	Undervisning i judo: Kr 700,- per halvår
Kulturskolen	Musikk fra livets begynnelse: kr 800,- for 10 ukers kurs	Musikk fra livets begynnelse: kr 850,- for 10 ukers kurs
Kulturskolen	De som blir tatt opp som elever forplikter seg økonomisk for et halvt år. Du blir betraktet som elev inntil ny skriftlig oppsigelse av plassen foreligger. Frist for oppsigelse: høst 15. juni. Vår 15. desember	De som blir tatt opp som elever forplikter seg økonomisk for et halvt år. Du blir betraktet som elev inntil ny skriftlig oppsigelse av plassen foreligger. Frist for oppsigelse: høst 15. juni. Vår 15. desember
Kulturskolen	Søskenmoderasjoner tas inn fra 2.disiplin i familien. 1.elevplass full pris 2.elevplass 25 % reduksjon 3.elevplass 25 % reduksjon	Søskenmoderasjoner tas inn fra 2.disiplin i familien. 1.elevplass full pris 2.elevplass 25 % reduksjon 3.elevplass 25 % reduksjon

Tolga kommune – kommune med tæl

	4., 5. etc 25 % reduksjon	4., 5. etc 25 % reduksjon
Kulturskolen	Det betales kr 150,- per halvår i instrumentleie. Ønsker eleven å leie flere instrumenter enn hovedinstrumentet sitt, koster også det kr 150,- pr halvår.	Det betales kr 170,- per halvår i instrumentleie. Ønsker eleven å leie flere instrumenter enn hovedinstrumentet sitt, koster også det kr 170,- pr halvår.
Tolga kommunale Barnehage		
Tolga kommunale Barnehage	<u>Heldagstilbud fom 01.01.15:</u> 5 dager pr uke kr 2.480,- 4 dager pr uke kr 2.190,- 3 dager pr uke kr 1.660,- 2 dager pr uke kr 1.140,- <u>Heldagstilbud fom 01.05.15:</u> 5 dager pr uke kr 2.580,- 4 dager pr uke kr 2.270,- 3 dager pr uke kr 1.710,- 2 dager pr uke kr 1.170,-	<u>Heldagstilbud</u> 5 dager pr uke kr 2.655,- 4 dager pr uke kr 2.350,- 3 dager pr uke kr 1.800,- 2 dager pr uke kr 1.200,-
Tolga kommunale Barnehage	For alle barnehageplassene betales det for 11 måneder pr år. (Det betales halv sats juli og august måned).	For alle barnehageplassene betales det for 11 måneder pr år. (Det betales halv sats juli og august måned).
Tolga kommunale Barnehage	Det er 30 % reduksjon i betalingen for 2.barn og 50 % for 3.barn eller flere barn. Kjøp av en enkelt dag for et barn koster kr 200,- pr dag (ingen søskenmoderasjon). Kostpenger kommer i tillegg og fastsettes av barnehagene sjøl og til sjølkost.	Det er 30 % reduksjon i betalingen for 2.barn og 50 % for 3.barn eller flere barn. Kjøp av en enkelt dag for et barn koster kr 200,- pr dag (ingen søskenmoderasjon). Kostpenger kommer i tillegg og fastsettes av barnehagene sjøl og til sjølkost.
Pleie- og omsorgstjenester		
Pleie- og omsorgstjenester	Langtidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumsatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR 1995-04-26 nr 392: Forskrift om vederlag for opphold i institusjon m.v.	Langtidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumsatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR 1995-04-26 nr 392: Forskrift om vederlag for opphold i institusjon m.v.
Pleie- og omsorgstjenester	Korttidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumssatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR 1995-04-26 nr 392: Forskrift om vederlag for opphold i institusjon m.v.	Korttidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumssatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR 1995-04-26 nr 392: Forskrift om vederlag for opphold i institusjon m.v.

Tolga kommune – kommune med tæl

Pleie- og omsorgstjenester	Leie trygghetsalarm: Leiesatsen settes til kr 175,- pr måned	Leie trygghetsalarm: Leiesatsen settes til kr 180,- pr måned
Pleie- og omsorgstjenester	Middagslevering til hjemmeboende: Pris pr middag settes til kr 85,-	Middagslevering til hjemmeboende: Pris pr middag settes til kr 85,- Tørr-mat til beboere omsorgsleilighet(frokost- kveldsmat inkl drikke): 30,-
Pleie- og omsorgstjenester	Hjemmehjelp (Praktisk bistand): Abonnement: Inntekt under 2 G: Maksimumssats fastsatt i statsbudsjettet i FOR 1992- 12-04 nr 915: Forskrift til lov om sosiale tjenester m.v, kap. 8.	Hjemmehjelp (Praktisk bistand): Abonnement: Inntekt under 2 G: Maksimumssats fastsatt i statsbudsjettet i FOR 1992- 12-04 nr 915: Forskrift til lov om sosiale tjenester m.v, kap. 8.
Pleie- og omsorgstjenester	Fastsettes i statsbudsjettet	Fastsettes i statsbudsjettet?
Pleie- og omsorgstjenester	Tilfeldige rekvisitter praktisk bistand: Kr 200,- pr time	Tilfeldige rekvisitter praktisk bistand(hjemmehjelp praktisk bistand) Kr 200,- pr time
Pleie- og omsorgstjenester	Kr 150,- pr dag.	Kr 150,- pr dag(dagtilbud Helblad)
Alkohol		
Skjenkeavgift alkohol enkeltanledninger (ihht til lov, forskrift og alkoholpolitisk handl plan)	Enkeltanledning åpent arrangement: kr 550,- Enkeltanledning lukket arrangement (personlig inviterte gjester): kr 200,- Utvidet skjenketid/ skjenkested (for innehavere av alminnelig skjenkebevilling): kr 200,-	Enkeltanledning åpent arrangement: kr 550,- Enkeltanledning lukket arrangement (personlig inviterte gjester): kr 200,- Utvidet skjenketid/ skjenkested (for innehavere av alminnelig skjenkebevilling): kr 200,-
Vilt		
Fellingsavgifter hjortevilt (ihht maks. satser fra Nasjonalbudsjett/ DN 2013/14)	Elg, voksen 496 kr Elg, kalv 292 kr Hjort, voksen 379 kr Hjort, kalv: kr 230 Villrein, voksen kr 271 Villrein, kalv kr 159	Fastsetting av Fellingsavgifter Hjortevilt for 2016/2017 delegeres til Viltneemnda. Vedtak innen 31.05.16 (ihht maks. satser fra Nasjonalbudsjett).
Kulturkontoret		
Lavvo	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Dølmotunet		
Våningshuset	Private lag og lukkede arrangementer; kr. 700 (uten vask) kr. 1000 (med vask) Prisene inkluderer krus og	Private lag og lukkede arrangementer; kr. 700 (uten vask) kr. 1000 (med vask) Prisene inkluderer krus og

Tolga kommune – kommune med tæl

	dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.	dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.
Våningshuset	Mindre møter; kr. 300 (uten vask) kr. 450 (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.	Mindre møter; kr. 300 (uten vask) kr. 450 (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.
Fjøset (med toalettanlegg)	Private lag; kr. 500 (uten vask) kr. 800 (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Private lag; kr. 500 (uten vask) kr. 800 (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Fjøset (med toalettanlegg)	Arrangementer; Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Arrangementer; Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Låven (med toalettanlegg)	Private lag; kr. 500 (uten vask) kr. 800 (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Private lag; kr. 500 (uten vask) kr. 800 (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Låven (med toalettanlegg)	Arrangementer; Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Arrangementer; Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Eldhuset (med toalettanlegg)	Aktiviteter; kr. 200 (uten vask) kr. 350 (med vask) Oppvarming og energiutgifter for øvrig, avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Aktiviteter; kr. 200 (uten vask) kr. 350 (med vask) Oppvarming og energiutgifter for øvrig, avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Utstillingslokaler Dølmotunet (inkl. toalettanlegg)	Aktiviteter, utstillinger, lukkede arrangementer; kr. 700 (uten vask) kr. 1000 (med vask) Leie over flere dager etter særskilt avtale.	Aktiviteter, utstillinger, lukkede arrangementer; kr. 700 (uten vask) kr. 1000 (med vask) Leie over flere dager etter særskilt avtale.
Parkområdet Dølmotunet, inkl. utescene og toalettanlegg	Grunnpris arrangementer; kr. 800 Ved inntektsbringende	Grunnpris arrangementer; kr. 1000 Ved inntektsbringende

Tolga kommune – kommune med tæl

	arrangementer kommer i tillegg til grunnpris, prosenter av billettinntekter eller omsetning. Leietaker står for all opprydding etter arrangementet.	arrangementer kommer i tillegg til grunnpris, prosenter av billettinntekter eller omsetning. Leietaker står for all opprydding etter arrangementet.
Scenegulv	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Scenetak	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Trosser	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Allaktivitetshus		
Fritidsklubben	Utleie til private lag og arrangementer: kr. 400 (uten vask) kr. 700 (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.	Utleie til private lag og arrangementer: kr. 400 (uten vask) kr. 700 (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.
Bibliotek		
Varselgebyr:	gratis for 1. gangs varsel kr. 30 for 2. gangs varsel kr. 50 for 3. gangs varsel Gratis 1. og 2. gangs varsel for barn til og med 10. trinn.	Gratis for 1. gangs varsel kr. 30 for 2. gangs varsel kr. 50 for 3. gangs varsel Gratis 1. og 2. gangs varsel for barn til og med 10. trinn.
Gebyrer ihht gebyrforskrift for konsesjons- og delingssaker		
Konsesjonssøknader	Gebyr for søknader om konsesjon (ervertillatelse) etter lov av 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. §2 og §3: kr. 1.530,- pluss 3 promille av den første millionen gebyrpliktig kjøpe- eller leiesum, og 2 promille av det overskytende beløpet, til sammen inntil maksimum kr. 5.050.	Gebyr for søknader om konsesjon (ervertillatelse) etter lov av 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. §2 og §3: kr. 1.530,- pluss 3 promille av den første millionen gebyrpliktig kjøpe- eller leiesum, og 2 promille av det overskytende beløpet, til sammen inntil maksimum kr. 5.050.
	Det skal betales ett gebyr ved søknad om konsesjon for en eiendom selv om der er flere erververe av samme eiendom.	Det skal betales ett gebyr ved søknad om konsesjon for en eiendom selv om der er flere erververe av samme eiendom.
Søknader om delingssamtykke	Søknader om delingssamtykke etter lov om jord av 12. mai 1995 nr. 23 §12 kr. 1.030 for kurante saker.	Søknader om delingssamtykke etter lov om jord av 12. mai 1995 nr. 23 §12 kr. 1.030 for kurante saker.

Tolga kommune – kommune med tæl

	For ukurante saker som krever politisk behandling kr. 2.060.	For ukurante saker som krever politisk behandling kr. 2.060.
	Det skal betales ett gebyr selv om søknaden gjelder fradeling av flere tomter eller parseller fra samme eiendom. Det samme gjelder ved såkalte stripeerverv til veiformål og lignende fra flere eiendommer.	Det skal betales ett gebyr selv om søknaden gjelder fradeling av flere tomter eller parseller fra samme eiendom. Det samme gjelder ved såkalte stripeerverv til veiformål og lignende fra flere eiendommer.
Gebyrregulativ for plan- og byggesaksbehandling og oppmålingstjenester		
1. Boligbygg inntil 2 etasjer	For nybygg kr. 5100,- For nybygg med flere leiligheter betales et tillegg pr. ekstra leilighet/hybelleilighet kr. 1780,-	For nybygg kr. 6000,- For nybygg med flere leiligheter betales et tillegg pr. ekstra leilighet/hybelleilighet kr. 2000,-
	For tilbygg, uthus, garasjer o.l. inntil 30 m2 kr. 2040. For overskytende areal kr. 30 pr.m2. Maksimumsgebyr kr. 3100.	For tilbygg, uthus, garasjer o.l. inntil 30 m2 kr. 2500. For overskytende areal kr. 40 pr.m2. Maksimumsgebyr kr. 4000.
2. Hytter	For nybygg kr 6120.	For nybygg kr 6000.
	For tilbygg, uthus o.l. inntil 30 m2 kr. 2040. For overskytende areal kr. 30 pr. m2. Maksimumsgebyr kr. 3060. Når byggesøknad under pkt. 1 eller 2 omfatter både hovedbygg og uthus o.l., slik at disse kan behandles under ett, reduseres gebyret med kr. 1000.	For tilbygg, uthus o.l. inntil 30 m2 kr. 2000. For overskytende areal kr. 40 pr. m2. Maksimumsgebyr kr. 4000. Når byggesøknad under pkt. 1 eller 2 omfatter både hovedbygg og uthus o.l., slik at disse kan behandles under ett, reduseres gebyret med kr. 1000.
3. Landbruksbygg	For driftsbygninger, seterhus o.l. kr. 5100 med ansvarsrett. For driftsbygninger, seterhus o.l. kr. 4080 uten ansvarsrett.	For driftsbygninger, seterhus o.l. kr. 6000.
	For tilbygg, redskapshus, buer, naust o.l. inntil 30m2 kr. 2040. For overskytende areal kr. 30 pr. m2. Maksimumsgebyr kr. 3060.	For tilbygg, redskapshus, buer, naust o.l. inntil 30m2 kr. 2500. For overskytende areal kr. 40 pr. m2. Maksimumsgebyr kr. 3060.
4. For alle andre kategorier nybygg, samt tilbygg, påbygg, underbygg og	som ikke kommer inn under pkt 1, 2 eller 3, betales følgende gebyrer etter	som ikke kommer inn under pkt 1, 2 eller 3, betales følgende gebyrer etter

Tolga kommune – kommune med tæl

hovedombygging	arbeidets totale bruksareal for grunnetasjen:	arbeidets totale bruksareal for grunnetasjen:
	Tiltaksklasse 1 0-50 m2 pr. m2 kr. 43	Tiltaksklasse 1 0-50 m2 pr. m2 kr. 43
	Tiltaksklasse 1 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 31	Tiltaksklasse 1 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 31
	Tiltaksklasse 1 Neste 200 m2 pr. m2 kr. 25	Tiltaksklasse 1 Neste 200 m2 pr. m2 kr. 25
	Tiltaksklasse 1 Overskytende pr. m2 kr. 20	Tiltaksklasse 1 Overskytende pr. m2 kr. 20
	Tiltaksklasse 2 0-50 m2 pr. m2 kr. 47	Tiltaksklasse 2 0-50 m2 pr. m2 kr. 47
	Tiltaksklasse 2 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 36	Tiltaksklasse 2 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 36
	Tiltaksklasse 2 Neste 200 m2 pr. m2 kr. 28	Tiltaksklasse 2 Neste 200 m2 pr. m2 kr. 28
	Tiltaksklasse 2 Overskytende pr. m2 kr. 22	Tiltaksklasse 2 Overskytende pr. m2 kr. 22
	Tiltaksklasse 3 0-50 m2 pr. m2 kr. 52	Tiltaksklasse 3 0-50 m2 pr. m2 kr. 52
	Tiltaksklasse 3 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 41	Tiltaksklasse 3 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 41
	Tiltaksklasse 3 Neste 200 m2 pr. m2 kr. 31	Tiltaksklasse 3 Neste 200 m2 pr. m2 kr. 31
	Tiltaksklasse 3 Overskytende pr. m2 kr. 25	Tiltaksklasse 3 Overskytende pr. m2 kr. 25
	Når arbeidet/søknaden omfatter flere etasjer, betales et tillegg på 50 % av grunnarealtaksten for hver etasje over og under.	Når arbeidet/søknaden omfatter flere etasjer, betales et tillegg på 50 % av grunnarealtaksten for hver etasje over og under.
5. For trinnvis behandling	betales et tillegg pr. trinn ut over 1. på kr. 1500. Dette gjelder både pkt. 1, 2, 3 og 4.	betales et tillegg pr. trinn ut over 1. på kr. 2000. Dette gjelder både pkt. 1, 2, 3 og 4.
6. Kategorier som ikke kan måles etter grunnflate	For saker etter plan- og byggningslovens §§ 20-1 og 20-2 som ikke kan måles etter grunnflate, eller gjelder forstøtningsmur, innhegning, bruksendring etc., er gebyret for hver sak kr. 1500.	For saker etter plan- og byggningslovens §§ 20-1 og 20-2 som ikke kan måles etter grunnflate, eller gjelder forstøtningsmur, innhegning, bruksendring etc., er gebyret for hver sak kr. 2000.
	For oppgaver som er knyttet til tiltaksklasser er gebyrene for hver sak: Tiltaksklasse 1: kr. 1500. Tiltaksklasse 2: kr. 2000. Tiltaksklasse 3: kr. 2500.	For oppgaver som er knyttet til tiltaksklasser er gebyrene for hver sak: Tiltaksklasse 1: kr. 1500. Tiltaksklasse 2: kr. 2000. Tiltaksklasse 3: kr. 2500.
7. Fornyelse av søknad	Ved fornyelse av tidligere	Ved fornyelse av tidligere

Tolga kommune – kommune med tæl

	godkjent tiltak må det fremmes ny fullstendig søknad. Nytt fullstendig gebyr vil da også påløpe – jfr pbl § 21-9.	godkjent tiltak må det fremmes ny fullstendig søknad. Nytt fullstendig gebyr vil da også påløpe – jfr pbl § 21-9.
8. Endringer i forhold til gitt tillatelse (- eller godkjent melding)	Endringer som krever endringsvedtak/ny godkjenning (endring av ansvarsrett etc) kr. 2040.	Endringer som krever endringsvedtak/ny godkjenning (endring av ansvarsrett etc) kr. 2040.
9. Lokal godkjenning av ansvarsrett for foretak	Foretak med sentral godkjenning som dekker det omsøkte ansvarsområdet betaler ikke gebyr. Selvbygger betaler heller ikke gebyr for sine ansvarsområder på eget tiltak.	Utgår
	For lokal godkjenning av foretak der det ikke foreligger sentral godkjenning, betales et gebyr pr. foretak på kr. 660.	Utgår
10. Saksbehandlingsgebyr utslippssaker	For hvert anlegg: Søknad om utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 2550. Søknad om utslippstillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 5100. Mindre endring av utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 1020. Mindre endring av utslippstillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 2040.	For hvert anlegg: Søknad om utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 3000. Søknad om utslippstillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 5100. Mindre endring av utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 1020. Mindre endring av utslippstillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 2040.
11. Sakkyndig bistand	Kommunen kan engasjere sakkyndig bistand for nødvendige vurdering av søknader og gjennomføring av kontroll av statiske beregninger, ventilasjonsanlegg og brannteknisk vurdering m.m. For slik bistand kan det kreves gebyr tilsvarende medgåtte utgifter. Tiltakshaver varsles på forhånd.	Kommunen kan engasjere sakkyndig bistand for nødvendige vurdering av søknader og gjennomføring av kontroll av statiske beregninger, ventilasjonsanlegg og brannteknisk vurdering m.m. For slik bistand kan det kreves gebyr tilsvarende medgåtte utgifter. Tiltakshaver varsles på forhånd.
	Prøver det som er nødvendig for å skaffe til veie de	Prøver det som er nødvendig for å skaffe til veie de

Tolga kommune – kommune med tæl

	opplysninger kommunen finner nødvendig for å behandle byggesaken, kan utføres for tiltakshaverens regning. Tiltakshaver varsles på forhånd.	opplysninger kommunen finner nødvendig for å behandle byggesaken, kan utføres for tiltakshaverens regning. Tiltakshaver varsles på forhånd.
12. Behandling av private planforslag	For behandling av private forslag til reguleringsplaner betales kr 24.480 for normale planer, og kr. 30.600 for omfattende planer/planer med planprogram..	For behandling av private forslag til reguleringsplaner betales kr 25.100 for normale planer, og kr. 31.500 for omfattende planer/planer med planprogram..
	For behandling av bebyggelsesplan, og mindre vesentlig planendring betales kr 6.350 for saker delegert rådmann, og kr. 12.700 for saker med politisk behandling.	For behandling av bebyggelsesplan, og mindre vesentlig planendring betales kr 6.500 for saker delegert rådmann, og kr. 13.000 for saker med politisk behandling.
	For behandling av planforespørsel i det faste utvalg for plansaker, og private forslag til mindre vesentlige reguleringsendringer betales kr 3.750.	For behandling av planforespørsel i det faste utvalg for plansaker, og private forslag til mindre vesentlige reguleringsendringer betales kr 3.850.
	Det forutsettes at ferdig vedtatt plan leveres kommunen i digitalt format, og at planens kartdata er i SOSI-format (nivå 4). Der dette ikke er tilfelle og planen må skannes, påkommer et tilleggsgebyr på kr 3 570.	Det forutsettes at ferdig vedtatt plan leveres kommunen i digitalt format, og at planens kartdata er i SOSI-format (nivå 4). Der dette ikke er tilfelle og planen må skannes, påkommer et tilleggsgebyr på kr 3 670.
	Gebyrene innbetales etter 2. gangs behandling i det faste utvalget for plansaker og kommunestyret. Utgifter til offentlige registreringer i forbindelse med reguleringsplan eller bebyggelsesplan, dekkes av regulanten (for eksempel befaring etter lov om kulturminner og lignende). Regulanten skal varsles på forhånd.	Gebyrene innbetales etter 2. gangs behandling i det faste utvalget for plansaker og kommunestyret. Utgifter til offentlige registreringer i forbindelse med reguleringsplan eller bebyggelsesplan, dekkes av regulanten (for eksempel befaring etter lov om kulturminner og lignende). Regulanten skal varsles på forhånd.
13. Behandling av fradelingssaker etter	Deling av grunneiendom, 1 ny eiendom kr 2 140.	Deling av grunneiendom, 1 ny eiendom kr 2 500.

Tolga kommune – kommune med tæl

plan- og bygningsloven	Pr. ny eiendom utover 1 kr 1530.	Pr. ny eiendom utover 1 kr 1500.
14. Saker behandlet av formannskapet/det faste utvalg for plansaker	Dispensasjon fra lov, forskrift eller vedtatt arealplan/reguleringsplan (PBL § 19-2). kr 6.120. Mindre prinsipielle dispensasjonssaker behandlet av rådmann kr. 4.080.	Dispensasjon fra lov, forskrift eller vedtatt arealplan/reguleringsplan (PBL § 19-2). kr 6.270. Mindre prinsipielle dispensasjonssaker behandlet av rådmann kr. 4.180.
15. Spesielle forhold – gebyr for medgått tid	Ved særlige tilfeller hvor det ikke er naturlig å beregne gebyr etter de foranstående satser (urimelig lavt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) legges antall timeverk til grunn. Følgende satser skal nyttes: Kontorarbeide – enkeltperson pr. time: kr 880. Feltarbeide – enkeltperson pr. time: kr 1430. Feltarbeide – målelag pr. time: kr 2830.	Ved særlige tilfeller hvor det ikke er naturlig å beregne gebyr etter de foranstående satser (urimelig lavt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) legges antall timeverk til grunn. Følgende satser skal nyttes: Kontorarbeide – enkeltperson pr. time: kr 900. Feltarbeide – enkeltperson pr. time: kr 1460. Feltarbeide – målelag pr. time: kr 2830.
	I særlige tilfeller (urimelig høyt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) kan rådmannen eller den han bemyndiger, etter søknad redusere gebyret.	I særlige tilfeller (urimelig høyt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) kan rådmannen eller den han bemyndiger, etter søknad redusere gebyret.
16. Seksjonering	For behandling og registrering av eiendomsseksjonering betales et utgangsgebyr på kr 4.080. I tillegg betales et gebyr for hver seksjon på kr 1.020.	For behandling og registrering av eiendomsseksjonering betales et utgangsgebyr på kr 4.080. I tillegg betales et gebyr for hver seksjon på kr 1.020.
17. Ulovlige tiltak og pålegg etter plan- og bygningsloven	For kommunens arbeid med ulovlig byggesak skal det betales gebyr på kr 5.100. I tillegg kan kommunen kreve dekning av sine kostnader til sakkyndig bistand.	For kommunens arbeid med ulovlig byggesak skal det betales gebyr på kr 5.100. I tillegg kan kommunen kreve dekning av sine kostnader til sakkyndig bistand.
18. Gebyr for sakkyndig bistand	Kommunen kan i særlige tilfeller rekvirere sakkyndig bistand for å gjennomføre nødvendig tilsyn i samsvar med reglene i plan- og bygningslovens §§ 33-1 og	Kommunen kan i særlige tilfeller rekvirere sakkyndig bistand for å gjennomføre nødvendig tilsyn i samsvar med reglene i plan- og bygningslovens §§ 33-1 og

Tolga kommune – kommune med tæl

	25-2 andre ledd. For slik sakkyndig bistand kreves et tilleggsgebyr i tillegg til konsulentutgifter på kr. 1.680.	25-2 andre ledd. For slik sakkyndig bistand kreves et tilleggsgebyr i tillegg til konsulentutgifter på kr. 1.680.
19. Tillegg for mangelfull søknad	Kr. 1.010 i gebyr i saker hvor det blir merarbeid på grunn av mangelfull søknad. Dvs. i saker hvor det må skrives brev til søker/ tiltakshaver om tilleggsdokumentasjon. Dette gjelder også saker hvor estetikk er dårlig dokumentert og hvor det er nødvendig med befaring før søknaden behandles.	Kr. 1.010 i gebyr i saker hvor det blir merarbeid på grunn av mangelfull søknad. Dvs. i saker hvor det må skrives brev til søker/ tiltakshaver om tilleggsdokumentasjon. Dette gjelder også saker hvor estetikk er dårlig dokumentert og hvor det er nødvendig med befaring før søknaden behandles.
20. Avgjørelser eller uttalelser fra andre myndigheter	For innhenting av tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet etter plan- og bygningslovens § 21-5 kreves et gebyr pr. myndighet på kr. 1280.	For innhenting av tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet etter plan- og bygningslovens § 21-5 kreves et gebyr pr. myndighet på kr. 1280.
Gebyrer for arbeider etter matrikkellov i Tolga kommune		
1. Gebyrer	Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:	Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:
1.1 Oppretting av matrikkelenhet		
1.1.1 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn. Oppretting av grunneiendom og festegrunn	areal fra 0 – 500 m ² kr 13.240. areal fra 501 – 2000 m ² kr 15.260. areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da. kr 1.085.	areal fra 0 – 500 m ² kr 13.570. areal fra 501 – 2000 m ² kr 15.640. areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da. kr 1.110.
1.1.2 etablering av matrikkelenhet. Etablering av grunneiendom og festegrunn		
a) Areal fra 0-500 m ² :	Kr 13 240,-	Kr 13 570,-
b) Areal fra 501-2000 m ² :	Kr 15 260,-	Kr 15 640,-
c) Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt daa inntil 10 daa.	Kr 1 085,-	Kr 1 110,-
d) Over 10 daa etter medgått tid,	Kr 22 000,-	Kr 22 550,-

Tolga kommune – kommune med tæl

minstegebyr: Punktfeste innmål:		Kr 8 200,-
1.1.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon	Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon areal fra 0 – 50 m ² kr 5.440. areal fra 51 – 250 m ² kr 8.170. areal fra 251 – 2000 m ² kr 15.260. areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da. Kr 1.085.	Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon areal fra 0 – 50 m ² kr 5.570. areal fra 51 – 250 m ² kr 8.370. areal fra 251 – 2000 m ² kr 15.640. areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da. Kr 1.110.
1.1.4 Oppretting av anleggseiendom	Gebyr som for oppretting av grunneiendom. volum fra 0 – 2000 m ³ kr 15.260. volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³ . kr 1.085.	Gebyr som for oppretting av grunneiendom. volum fra 0 – 2000 m ³ kr 15.640. volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³ . kr 1.110.
1.1.5 Registrering av jordsameie etter medgått tid med minstegebyr	Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.	Kr 2870,-
1.2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning. Etablering av ny matrikkelenhet.	Viser til 6.1.1, 6.1.2, 6.1.4 og 6.1.5. I tillegg kan komme tilleggsgebyr.	Kr 2870,-
1.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering	Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 6.1 og 6.2.	Utgår
1.3 Grensejustering og makeskifte		
1.3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie: a) areal fra 0-250 m ² b) areal fra 251-500 m ² Anleggseiendom: a) Volum fra 0-250 m ³ b) Volum fra 251-1000 m ³ Arealoverføring: Grunneiendom, festegrunn	Kr 4 300,- Kr 5 300,- Kr 4 300,- Kr 5 300,-	Kr 4 400,- Kr 5430,- Kr 4 400,- Kr 5 430,-

Tolga kommune – kommune med tæl

og jordsameie: a) Areal fra 0-250m2 b) Areal fra 251-500 m2 c) Arealoverføring pr nytt påbegynt 500 m2 medfører en økning av gebyret på: Anleggseiendom: a) Volum fra 0-250 m3 b) Volum fra 251-500 m3 c) Volumoverføring pr nytt påbegynt 500m3 medfører en økning i gebyret på	Kr 10 890,- Kr 15 260,- Kr 2 170,- Kr 10 890,- Kr 15 260,- K 2 170,-	Kr 11 160,- Kr 15 640,- Kr 2 220,- Kr 11 160,- Kr 15 260,- Kr 2 220,-
1.5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning: a) For inntil 2 punkter b) For overskytende grensepunkter, pr. punkt	For inntil 2 punkter kr 3.810. For overskytende grensepunkter, pr. punkt kr 1.085.	Kr 3 900,- Kr 1 110,-
1.6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter a) For inntil 2 punkter b) For overskytende grensepunkter, pr. punkt	For inntil 2 punkter kr 4.815. For overskytende grensepunkter, pr. punkt kr 1.640. Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.	Kr 4 930,- Kr 1 680,-
Matrikkelforbedring: Klarlegging, merking og måling av grenser for eiendom som ligger i matrikkelen, men som <u>ikke</u> er kartlagt (eller kun kartlagt som sirkeleiendom) a) For inntil 2 punkter b) For overskytende grensepunkter, pr. punkt		Ny Kr 2050,- Kr 510,-
1.7 Privat grenseavtale: a) For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde b) For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde	For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde kr 2.730 For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde kr 550. Billigste alternativ for rekvirent velges.	Kr 2 870,- Kr 550,-

Tolga kommune – kommune med tæl

	Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid.	
1.8 Urimelig gebyr	Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr. Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.	Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr. Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.
1.9 Betalingstidspunkt	Gebyret kan kreves inn forskuddsvis.	Gebyret kreves inn forskuddsvis.
1.10 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken	Gjør rekvidenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.	Gjør rekvidenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.
1.11 Utstedelse av matrikkelbrev	Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 200,- Matrikkelbrev over 10 sider kr 375,- Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.	Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 200,- Matrikkelbrev over 10 sider kr 380,- Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.
1.12 Merkemateriell	Utgifter til nødvendig merkemateriell for grenser og annet er inkludert i ovennevnte priser.	Utgifter til nødvendig merkemateriell for grenser og annet er inkludert i ovennevnte priser.
1.13 Kostnader for saksbehandling og tinglysing	Kostnader for saksbehandling og tinglysing kommer i tillegg til ovennevnte priser.	Kostnader for saksbehandling og tinglysing kommer i tillegg til ovennevnte priser.
1.14 Uttrekk og utlevering av eiendomsopplysninger	Stor meglerpakke kr 1530,-. Liten/ordinær meglerpakke kr. 1220,-.	Stor meglerpakke kr 2000,- Liten/ordinær meglerpakke kr. 1500,-
Gebyrer for avløp, septikkslam og renovasjonsgebyr		
Avløp	Satser før mva	Satser før mva
Abonnementsgebyr	Kr 1 395,-	Kr 1 465,-
Avløpsgebyr fritidshus	Kr 1 621,-	Kr 1 702,-

Tolga kommune – kommune med tæl

Avløpsgebyr driftsbygninger m/melkeproduksjon	Kr 3 243,-	Kr 3 405,-
Avløpsgebyr driftsbygninger uten melkeproduksjon	Kr 1 621,-	Kr 1 702,-
Avløpsgebyr næring 400 m ³	Kr 12 963,-	Kr 13 611,-
Avløpsgebyr næring 500 m ³	Kr 16 204,-	Kr 17 014,-
Avløpsgebyr bolig <80m ² (150 m ³)	Kr 4 860,-	Kr 5 103,-
Avløpsgebyr bolig 80- 120 m ² (200 m ³)	Kr 6 482,-	Kr 6 806,-
Avløpsgebyr bolig >120m ² (300 m ³)	Kr 9 724,-	Kr 10 210,-
Avløpsgebyr etter vannmåler pr m ³	Kr 33,-	Kr 35,-
Tilknytningsgebyr avløp	Kr 11 000,- uansett størrelse.	Kr 11 000,- uansett størrelse.
Slamrenovasjon		
Slamgebyr, tømning hvert 2.år	Kr 1 545,-	Kr 1 545,-
Slamgebyr, tømning hvert 4.år	Kr 773,-	Kr 773,-
Slamgebyr, tømning hvert år	Kr 3 089,-	Kr 3 089,-
Slamgebyr fritidsbolig	Kr 773,-	Kr 773,-
Minirensanlegg og tette tanker	Kr 773,-	Kr 773,-
Renovasjon		
Renovasjonsgebyr, standardabonnement	Kr 3 048,-	Kr 3 048,-
Renovasjonsgebyr, fritidsbolig	Kr 791,-	Kr 791,-
Renovasjonsgebyr, miniabonnement	Kr 2 466,-	Kr 2 466,-
Vann		
Person	Kr 997,-	Kr 1 296,-
Kyr	Kr 250,-	Kr 325,-
Kviger/kalv	Kr 100,-	Kr 130,-
Hest	Kr 250,-	Kr 325,-
Sau	Kr 66,-	Kr 86,-
Vannmåler	17,20 m3	22 m3
Abonnement	Kr 500,-	Kr 650,-
Tilknytningsavgift	Kr 1350,-	Kr 1350,-
Husleie boliger og leiligheter		
Husleien prisjusteres i samsvar med endring i konsumprisindeksen i tida etter siste leiefastsetting.jf. husleieloven §4-2. Nye kontrakter inngås i henhold til retningslinjer i boligplan.		

